Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 145. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 1-го СЕРПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 1, 1956. No. 145. VOL. LXIII

СТАССЕН ЗАЛИШИВ НА ЧОТИРИ ТИЖНІ СВІЙ УРЯД, ЩОБ ВЕСТИ КАМПАНІЮ ЗА ГЕРТЕРОМ

Вашингтон. — Герольд Е. Стассен, який почав кампанію проти Ричарда М. Ніксона, як кандидата на віце-президента, пропонуючи замість нього губернатора Крістяна А. Гертера, одержав за дозволом президента Айзенгавера чотири тижні відпустки із свого становища в уряді. У своєму проханні до Президента Стассен з'ясував, що він хоче мати час і можливість завести певну політичну діяльність, не анґажуючи в неї ні свого офіційного становища, ні Білого Дому. Стассен відбув в цій справі теж окрему розмову з президентом Айзенгавером на його фармі в Ґеттисбурґу, яка тривала двадцять хвилин. Вернувшися до Вашинґтону, Стассен висловив свою радість з приводу того, що Президент уділив йому відпустки і заявив, що в четвер цього тижня він виступить із черговою заявою про свої політичні цілі, які — на думку Стассена — посилять кампанію в користь Айзенгавера і причиняться до успіху республіканської конґресової кампанії. В розмові з журналістами Стассен заперечив рішуче можливість, що уділена йому чотиритижнева політична відпустка є насправді його звільненням із становища спеціяльного дорадника Президента в справах роззброєння. Запитаний в справі ставлення президента Айзенгавера до його політичних плянів, Стассен відповів, що Айзенгавер не зробив йому в цьому напрямку ані докору, ані не підбадьорив його, ані теж не висловив свого погодження чи непогодження з кампанією в користь Гертера, що її започаткував Стассен. Відпустку взяв Стассен саме тепер тому, що зближається конвенція республіканської партії і він хоче повести посилену кампанію за Айзенгавером, як президентом, і Гертером, як віце-президентом. Уділення Президентом відпустки Стассенові коментують, як дальший вияв бажання Айзенгавера дати кожному вільну руку і повну свободу у виборчій кампанії, але не вмішувати до неї офіційно таких чи інших членів уряду. Думку, щоб Стассен залишив свій уряд, якщо схоче продовжувати свою кампанію в користь Гертера, висловив ще минулого тижня сенатор Новленд.

Американські конґресмени досліджують причини затоплення корабля „Андреа Дорія"

Ню Йорк. — Дев'ятьох американських конґресменів, членів конґресової комісії для справ торговельної фльоти, почали у вівторок дня 31 липня ц. р., інспекцію шведського пасажирського корабля „Стокгольм", щоб встановити евентуальні причини, які привели до затоплення італійського пасажирського корабля „Андреа Дорія". Водночас із цим керівництво італійської корабельної лінії, що було власником корабля „Андреа Дорія", подало до відома, що число жертв менше, як інформовано початково, бо після перевірки всіх врятованих встановлено лисду жертв на 25 осіб, які згинули напевно і на 18 осіб здогадно мертвих. З корабля „Стокгольм" згинуло дві особи і три є здогадно мертві. Встановлено теж, всупереч деяким повідомленням, що капітан „Андреа Дорії" Каламай був на своїм капітанськім містку під час зудару його корабля із „Стокгольмом". Італійський корабель „Коломбо", корабель тієї самої кляси, що „Андреа Дорія" виїхав із Генуї до ЗДА із спущеним до половини машту — на знак жалоби — прапором „Коломбо", допливаючи до американських берегів, зупиниться на місці, де затонув „Андреа Дорія" і скине в море лавровий вінок на пошану тих, що згинули і на честь затонулого корабля.

Кеннеді звітує, що злочинність серед молоді в Ню Йорку зросла на 41.3%

Ню Йорк. — Комішенер нюйоркської поліції Стефен П. Кеннеді подав у своєму піврічному рапорті досить понурий образ злочинности в Ню Йорку. За його даними особливо погано представляється справа з молоддю, серед якої злочинність в останніх шести місяцях 1956 року зросла на 41.3 проц., порівнюючи з таким же самим часом минулого року. Водночас із цим на 41.2% зросла скількість осіб трохи нижче 21 років, ув'язнених за поважніші злочини. Всі заходи для поборювання злочинности серед молоді не дали майже ніяких успіхів і єдиною розв'язкою, на думку Кеннеді, могло б бути збільшення поліційних кадрів у Ню Йорку, принайменше на 5,000 осіб. За останніх шість місяців 1956 року було на терені Ню Йорку 45,255 більших злочинів. Вони виказують деяке зменшення в крадежах і грабунках і збільшення випадків душогубства, зґвалтувань, вбивств і крадежі авт. Скількість менших злочинів на терені великого Ню Йорку зросла до — 107,646 випадків у порівнянні до 96,994 в тому ж часі минулого року.

В АМЕРИЦІ

● **Будівництво** величезної станції на летовищі в Айделвайлд у Ню Йорку має коштувати 90 мільйонів долярів, а не 60 мільйонів, як плянували початково. Станція займатиме простірінь 655 акрів. Будуть побудовані готелі, ресторани й інші удогіднення для пасажирів летунських ліній.

● **Конґресмен** Вільям Л. Давсон, один із трьох негритянських демократичних конґресменів, передбачує, що демократи доб'ються на своїй конвенції розсудливого компромісу в справі закону про громадянські права. Давсон сподівається також, що під час виборів у листопаді ц. р. демократи зберуть більше голосів, як у 1952 році. Давсон є одним з віцепрезидентів у демократичному Крайовому Комітеті.

● **Група американських** науковців передбачує великий розвиток індустрії в усьому світі, який буде зв'язаний із приспішенням „наукової революції" в різних ділянках господарства.

● **Демократичний сенатор** Прайс Деніел, який в останніх виборах підтримував республіканців, зокрема кандидатуру през. Айзенгавера, здобув у виборах на губернатора стейту Тексас перемогу над Ролфом Ярборо, демократом і теж прихильником Айзенгавера. Деніел одержав 578,946 голосів і Ярборо — 428,948.

● **Віце-президент** Ришард Ніксон, запитаний про те, що він думає про пропозицію Стассена, щоб визначити кандидатом на віце-президента губернатора Гертера, заявив, що кожна людина в партії має право висловити свій власний погляд на справу того чи іншого кандидата.

● **Летунське командування** почало вправи, щоб встановити можливості оборони проти совєтських бомбардувальників, визначуваних американцями „бізонами". У вправах бере участь понад двісті бомбардувальників — В 52, В-47 і В-36.

Німці стривожені заповіддю зредукування військ ЗДА

Вашингтон. — Голова Найвищої Військової Ради у Західній Німеччині, генерал Адольф Гойзінгер, перебуваючи у Вашингтоні, де він вияснює негативне становище західньо-німецьких військових і політичних кіл щодо заповіді, яку зробив голова шефів об'єднаних штабів ЗДА адмірал Редфорд, про поменшення американських збройних сил на 800.000 війська до 1960 р. та відкликання більшої частини військ, стаціонованих тепер в Західній Европі. Ген. Гойзінгер звернув увагу, що коли б напр., комуністи свідомо затіяли громадянську війну в Німеччині, то здавити такі комуністичні диверсійні затії можна б тільки „звичайними" військами, а не атомовою зброєю. В американській заповіді казалось про те, що залишені в Европі американські війська будуть вивінувані в атомову зброю. Ген. Гойзінгера буцім то запевнено в Пентагоні, що ЗДА не відкличуть з Европи військ без попереднього порозуміння з даними країнами та всіми союзниками з НАТО, та що в недалекій майбутньості передбачається взагалі редукцію тільки в допоміжних, а не бойових одиницях. Так само західньо-німецький амбасадор Гайнц Крекелер відвідав державного секретаря Доллеса і з'ясував йому становище канцлера Аденауера, який поставився рішуче критично до пляну зредукування американських військ, стаціонованих на терені Західньої Німеччини. СССР і його сателіти мають тепер 63 дивізії проти 14 західньо-европейських. Ген. Грунтер заявив був, що треба найменше 30 дивізій, щоб припинити можливий наступ совєтських і сателітських армій.

Кіфовер вірить у свою перемогу і сумнівається в справі Стівенсона

Вашингтон. — Сенатор Естес Кіфовер заявив у розмові з конґресменом Кітінґом передаваній однією з телевізійних стацій, що прихильники Стівенсона надто оптимістичні у своїх сподіванках, якщо вони думають, що Стівенсон здобуде демократичну номінацію на Президента в першому або в другому голосуванні, бо для того вони не мають потрібно скількости делеґатів. Водночас сен. Кіфовер заявив, що його власні вигляди на номінацію є дуже добрі. Стівенсон сподівається одержати більше голосів у другому голосуванні, як в першому, і впевнений, що його сила буде рости під час конвенції демократичної партії, яка відбудеться в серпні ц. р. у Шикаґо.

Поворотців з Арґентини вивозять на цілинні землі

Різними шляхами та з різних джерел наспівають повідомлення, що головну масу всіляко збаламучених та заманених з Арґентини поворотців висилає совєтський уряд на т. зв. цілинні землі в Азії, часто не даючи їм навіть нагоди побачити рідне село. В одному приватному листі із села Заболотова, датованому 26-го червня, дослівно сказано: „. . . Багато людей приїхало з Арґентини, але усіх їх не дали до нас, а тільки вислали дороблятися на цілинні землі на сході . . ."

В Перу проголошено амнестію для політичних в'язнів

Ліма (Перу). — Після того як відбулося заприсяження нововибраного президента Перу д-ра Мануеля Прадо і Уґартече, проголошено, згідно з попередньою обіцянкою нового президента, загальну амнестію для всіх політичних в'язнів у Перу. Звільнювання в'язнів почалося зараз же після проголошення декрету про амнестію. Водночас із цим новий президент зробив перші заходи для відновлення леґальности лівої, але протикомуністичної, перуанської партії АПРА (Революційний Американський Народний Союз). Між звільненими з в'язниці є генерал Марсіял Меріно Перейра, який очолював в лютому ц. р. безуспішну революцію проти кол. президента і диктатора Перу ген. Одріа, що володів у Перу понад 8 років. Одріа перебуває тепер на лікуванні в шпиталі у Вашингтоні.

ПРЕМ'ЄРИ АНГЛІЇ І ФРАНЦІЇ ГОСТРО НАТАВРУВАЛИ ПОЛІТИКУ ЄГИПТУ

Лондон. — Англія не стерпить, щоб Суезький канал знаходився під необмеженою контролею тільки однієї держави — заявив в понеділок 30-го липня ц. р. англійський прем'єр Антоні Іден в палаті громад, якої вщерть повні лавки свідчили про величезне зацікавлення в англійському політичному світі останніми подіями в Єгипті. Іден відкинув, як несприйнятливу для Англії концепцію, щоб дохід з оплат від кораблів за переїзд Суезьким каналом ішов на внутрішні потреби одної країни. Єгипетський президент Гамаль Абдель Нассер заповів був, що Компанію Суезького Каналу знаціоналізовано на те, щоби доходом з корабельних оплат фінансувати будову греблі біля Асвану над Нілем. Коли один з соціялістичних послів звернув увагу, що в порті Ліверпулю стоїть єгипетський корабель, навантажений англійською зброєю для Єгипту, Іден заявив, що англійський уряд видав уже заборону вивозу зброї до Єгипту. Що ж торкається двох нищильників, — проданих Єгиптові, то — заявив Іден — „фльота Її Королівської Величности зможе заопікуватися ними без уваги на те, де вони будуть знаходитися." Ці заяви англійського прем'єра ентузіястично оплескував весь англійський парлямент, демонструючи свою однозгідну рішучу поставу супроти Єгипту. — Ще гострішу промову виголосив у французькому парляменті того самого дня прем'єр Франції Гю Молле. Він підкреслив на вступі, що французький уряд (в якому більшість становлять соціялісти) не виступає в обороні „капіталістичних підприємців", тільки непорушности міжнародних зобов'язань, що їх зламав Єгипет, проголосивши в минулий четвер націоналізацію Компанії Суезького Каналу. Він назвав єгипетського прем'єра Гамаля Абдель Нассера „потенціяльним диктатором", - при чому він відчитав деякі місця з книжки Нассера „Філософія революції", порівнюючи їх з „Майн Кампф-ом" Гітлера: в обох випадках, мовляв, заповідається практичну політику на найближчу майбутність. Нассер писав у цій книжці про „покликання" Єгипту до „визволення" всіх арабів від Атлантійськ. океану по Арабське море. Молле гостро виступив проти проголошеного в обширі Суезького каналу виїнятковоґо стану, який автоматично примушує до праці 350 французів, 135 англійців, 900 европейців інших націй і двох американців, зайнятих при адміністрації й технічному опудуванні Суезьким каналом. Він таврував теж Нассера за постійне ображування зах. демократій „стилем Гітлера". — Тим часом в Лондоні продовжуються наради репрезентантів трьох західних великодержав над устійненням одностайної політики супроти Єгипту. — Французький міністер закордонних справ Піно виїхав тільки на кілька годин до Парижу на засідання французької ради міністрів після чого вернувся назад до Лондону, де перебуває теж американський заступник державного секретаря Роберт Морфі. У Вашингтоні не отримано ще вичерпного звідомлення Роберта Морфі, але зазначено, що його завданням на Лондонській конференції є радше „слухати і дивитися". На терені самого Єгипту — як повідомляють тамошні кореспонденти закордонних часописів настало деяке відпруження. Єгипетський міністер фінансів відкликав заборону вивозу з Єгипту товарів до Англії і Франції, діставши запевнення, що англійські і французькі імпортери платитимуть умовленою валютою за закуплені товари, — а єгипетський президент Нассер запросив американського амбасадора Байрода та конферував із ним півтори години. Єгипетські державні кола — коментують західні часописи — мабуть старатимуться злагіднити препогане враження, що його викликав минулотижневий виступ Нассера в Александрії. Водночас „метушливу діяльність" проявляє совєтський амбасадор в Єгипті Кісельов.

ІНЖ. А. КІШКА ВІД'ЇХАВ НАЗАД ДО ЕВРОПИ

Ню Йорк. — Минулої суботи, 28-го липня, відлетів назад до Еспанії відомий український діяч інж. Андрій Кішка, провівши п'ять місяців на американському континенті та відбувши ряд зустрічей і виступів в різних місцевостях ЗДА і Канади.

● Сенатор Джордж Бел Тімерман з південної Керолайни заявив, що в його стейті є багато людей, які приєдналися б до третьої політичної партії і підтримували б її, якщо б така зорганізувалася.

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ПОЧАВ ІНВАЗІЮ НА БІРМУ

ЧЕРВОНІ АҐРЕСОРИ ПЕРЕЙШЛИ БІРМСЬКИЙ КОРДОМ НА ШИРИНІ 500 МИЛЬ ТА ВДЕРЛИСЬ 50 МИЛЬ ВГЛИБИНУ БІРМСЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ; НАГЛІ НАРАДИ БІРМСЬКОГО УРЯДУ І ШТАБУ; ВЕЛИКЕ ПОТРЯСЕННЯ В АЗІЇ І СВІТІ

У вівторок, 31-го липня вранці, наспіло з Рангуну, столиці Бірми, тривожне повідомлення, що комуно-китайські війська почали інвазію на цю країну. В повідомленні сказано, що „багато тисяч комуністичних китайських військ перейшло північно-східній бірмський кордон на ширині 500 миль та вдерлися приблизно 60 миль вглиб бірмської території". Прем'єр Бірми негайно скликав наглі наради уряду та військового штабу. Вістка про цей новий акт комуністичної аґресії викликала велику тривогу і хвилювання в світі, зокрема в Азії. В Токіо розглядає цю справу СЕАТО — Організація Східньо-Азійського Пакту. Сама Бірма до цієї організації не належить і є „невтральною", але тим не менше СЕАТО цією справою мусить інтересуватись, бо вона відноситься до всього азійського обширу. Покищо невідомі ще подробиці інвазії і тільки сказано, що комуністичні війська перейшли кордон, вдерлись на бірмську територію та зайняли відповідні стратегічні позиції. В цій хвилині ще теж не відомо, чи бірмські збройні сили ставлять будь-який спротив та чи відбуваються бої. Комуно-китайський представник в Рангуні відмовився від будь-яких вияснень. Звертається увагу, що порушення бірмського кордону комуно-китайськими військами траплялись на меншу скалю вже теж у минулому, але тоді центральний комуно-китайський уряд завжди виправдувався, кажучи, що це була „льокальна акція" поодиноких військових відділів. Повідомлення з Рангуну тим більш хвилюючі, з уваги на дуже напружену і непевну ситуацію на Близькому Сході, у зв'язку з єгипетською акцією в Суезі.

Арабські держави жадають відкликання ген. Бирнса

Амман, Йорданія. — Йорданський міністер оборони заявив, що чотири арабські держави, які мають договори перемир'я з Ізраїлем, рішили домагатися зміни на становищі голови Перемирчої Комісії Об'єднаних Націй в Палестині. Цим головою є тепер канадійський генерал Бирнс. Йорданський міністер закинув генералові Бирнсові „сторонничість" у підході до прикордонних інцидентів, які раз-у-раз трапляються в тому обширі. Договір про перемир'я з-перед 8-ми років зобов'язує Ізраїль і такі арабські держави, безпосередніх сусідів Ізраїлю: Єгипет, Сирію, Ливан і Йорданію. Репрезентанти тих арабських держав при Об'єднаних Націях в Ню Йорку не дістали ще ніякого повідомлення про акцію 4-ох арабських держав проти генерала Бирнса, який користується великою повагою і авторитетом в Об'єднаних Націях, де він, звітуючи часто персонально на Раді Безпеки про ситуацію в колишньому палестинському обширі, завжди знаходив беззастережну підтримку для своїх суґестій. Канадійський міністер (державний секретар) закордонних справ Лістер Пірсон заявив у канадійському парляменті, що минуле генерала Бирнса свідчить найкраще проти всяких закидів під його адресою щодо якоїсь сторонничости чи упередження у чиюнебудь користь. Він повідомив канадійський парлямент, що осінню цього року всеодно кінчається каденція ген. Бирнса, як голови Перемирчої Комісії ОН, і від нього самого залежатиме, чи він захоче прийняти пропозицію ген. секретаря ОН Гаммершилда щодо продовжування своєї служби.

Шторм накоїв великої шкоди в Англії

Лондон. — Шаліючий вночі з останньої неділі на понеділок на Каналі Ля Манш шторм спричинив затоплення численних менших кораблів, човнів і яхтів. Між іншими пішов на дно вишкільний вітрильний човен Моляна, який виграв був міжнародні перегони на просторі між Англією і Португалією. 15 учнів морської школи і 7 членів залоги того човна встигли вирятуватись. Про долю численних рибальських човнів і легших кораблів нема вістки. Висока хвиля залила південне узбережжя Англії, понищивши поля і сади. Згинуло загалом 12 осіб. Між іншими згинув Ричард Ллойд Робертс, кузен колишнього прем'єра з першої світової війни, Ллойда Джорджа, причавлений деревом у власному саді, під час хуртовини. Шкоди від того шторму йдуть у мільйони долярів.

УКРАЇНЕЦЬ БУВ СВІДКОМ ТРАГЕДІЇ КОРАБЛЯ „АНДРЕА ДОРІЯ"

Ню Йорк. — Один із відомих громадян, п. Я. Г., що їхав на кораблі „Іль де Франс" на відвідини до Европи, був припадковим свідком одної з найбільших морських катастроф, яка сталася після зудару шведського пасажирського корабля „Стокгольм" з італійським люксусовим пасажирським кораблем „Андреа Дорія", — свідком великої рятункової акції, розбитків з корабля „Андреа Дорія", яким на рятунок поспішив „Іль де Франс". Вернувшись з вирятуваними людьми на короткий час назад до Ню Йорку, п. Я. Г. вспів передати для „Свободи" оригінальний репортаж, який і друкуємо:

На чердаку корабля „Іль де Франс", 26-го липня 1956.

Вечір 25-го липня заповідав спокійну ніч. Вийшовши з Ню Йоркського порту корабель „Іль де Франс" у не знати котрий раз почав перепливати Атлантійський океан. Публіка вигідно влаштовувалась: хто по кабінах, хто в бібліотеці, багато в декількох барах, але найбільше на численних покладах. Лежаки з матрацами забезпечували немалу вигоду. Правда, за додаткову оплату 3.50 дол. Але хто вибрався до Европи, для того цих пару додаткових долярів не велика витрата.

Після вечері вітер зміцнів, стало холодно і звідкись раптом появилася мряка. Мряка швидко густішала і десь коло год. 9-ої наш корабель почав свистіти могутніми сиренами, щоб уникнути припадкового зудару з іншим кораблем. — Але це, мабуть, нікому не перешкаджало спати. Змучення, а насамперед свіже повітр'я доконували свого. Я напевно заснув одним з перших.

Аж десь уночі алярмовий гул голосників вирвав нас зо сну. Якесь нагле повідомлення: „Увага! Увага! Міняємо курс. Пливемо до пошкодженого „Андреа Дорія, щоб підібрати його пасажирів"! — А за цим першим — друге і третє таке саме.

Після цього пасажири вийшли з кабін на поклади. Вже не було сну. З мряки почали вилонюватись яскраві світла. Наш корабель голосно сиґналізував. По хвилі тут і там появилися світла інших кораблів. Наша залога в алярмі. — Малі ростом французькі моряки з несамовитим поспіхом готовлять рятункові човни. — На покладах уся залога, навіть кухарі. Медична обслуга готується прийняти поранених. І ледве кітви вгризлися в дно, рятункові човни посунули на линвах униз. А в них — моряки. Повітря наповнене світляними сиґналами і голосними наказами. — Перші наші човни відплили. В світлі рефлекторів видно, як вони підходять до яскраво освітленого „Андреа Дорія". На „Андреа Дорія" чути гул. Але що там діється—не знаємо. Вачимо тільки, як похилене тіло одного з найкращих кораблів лежить немічно на воді. По якомусь часі віддривається від нього перший наш рятунковий човен, за ним інші. Виповнені врятованими людьми. Перші врятовані жінки і малі діти. В білизні, босі, а в очах — скляний жах. Підтягають човен, і одною з перших мати, молода, видно убога італійка, з дитиною випадає ледве жива. Моряк кидається до неї, хоче взяти дитину, але мати з криком притискає до себе мале тіло й заливається якимсь нето плачем, нето гістеричним реготом. А крізь ті звуки долітають якісь італійські слова. Один пасажир, що знає італійську мову, пояснює: вона не свідома, що вже врятована. Кричить, що хоче вмерти разом з дитиною. За нею ще й ще жінки і діти. Діти здебільшого мовчать, жінки стероризовані. Їхні брудні лиця, брудне від оливи вбрання підказують, що вони перебули на протязі останніх хвилин. Майже всі босі і тільки в деяких зпід чорних плям видно червоні педикюровані нігті.

Почали привозити чоловіків. Підходимо до них, питаємо. Спали, страшний удар вирвав їх зо сну. Дехто вилетів з ліжка й тяжко побився. Багато є ранених. Є теж вбиті. Скільки? — ще ніхто не знає. Ранених вносять на ношах і на руках. Деякі загорнені в коци. Це, мабуть, тяжко поранені, а може вбиті.

Здалеку наспівають щораз нові кораблі. Їх світла миготять зорями. Між ними і — „Андреа Дорія" патролює канонірка, з числом 531, що найкраще захищає від всіляких несподіванок, зв'язаних, напр., з масовою панікою. — Спрямовані на воду рефлектори кораблів дають змогу побачити кілька човнів, які шниряють кругом, щоб виловити кожного, хто опинився в воді.

Врятованих у нас щораз більше. Врешті виладовують останніх. За ними прибуває наша залога. „Іль де Франс" перетворюється у великий шпиталь. За короткий час рушаємо з місця. Трикратний прощальний гудок, і ми пливемо назад до Ню Йорку. А перехилений кадовб красуня „Андреа Дорія" безвладно лежить на воді.

В поворотній дорозі пасажири нашого корабля дають свідоцтво своєї великодушности. Переведено добровільно збірки взуття, білизни, одежі і врятованих сяк-так прибрано. Ще тільки де-не-де попадаються босі. А після цього переведено грошову збірку, щоб розділити її між врятованими пасажирами погибаючого — „Андреа Дорія".

Я. Г.

В СВІТІ

● **Недалеко Куопіо** в Финляндії 30 осіб втопилось при переїзді поромом. Автобус, в'їхавши на пором із пасажирами, не зміг зупинитись наслідком зіпсованої гальми, переїхав пором і впав у воду глибиною 9 стіп. Врятувались тільки пасажири з горішнього відкритого помосту.

● **Д-р Ернст Ягода**, австрійський лікар, виступив на конференції Міжнародного Т-ва Адвокатів в Осльо, Норвегія, з пропозицією леґалізувати т. зв. евтаназію, себто вбивство з милосердя. Він доказував, що людина „має право на безболісну смерть", яку слід приспішувати у випадках довгої, невиліковної та сполученої з важкими болями недуги. Більшість учасників конференції, в яких бере участь 700 делеґатів з 35 країн, поставилась до тої пропозиції неохоче. Голова конференції заявив, що цього року не будуть голосувати над цим внеском.

● **Совєтський Червоний** Хрест повідомив, що внедовзі вернеться до Еспанії „багато" еспанців, які, живучи від років в СССР, заявили бажання вернутись на батьківщину. Докладного числа цих поворотців і дати їх повернення не подано. Еспанці в СССР діляться на три категорії: діти еспанських комуністів, що боролися проти військ Франка у громадській війні, вивезені з Еспанії комуністами діти й сироти, врешті члени „Влакитної Дивізії", яка боролася по стороні Гітлера в останній війні. Еспанія не дуже квапиться з прийманням земляків, серед яких є чималий відсоток „індоктринованих" комуністів.

● **Николай Патолічев**, перший секретар Комуністичної партії Білоруської ССР, „зрікся" з цього посту, а його місце зайняв дотеперішній білоруський „прем'єр Кирило Мазуров. Про причини цієї зміни і дальшу долю Патолічева, очевидно, нічого не пишеться.

● **Д-р Отто Йон**, колишній голова зах.-німецької служби безпеки, який два роки тому втік до Східньої Німеччини, а в грудні минулого року вернувся до Західньої, все ще пеербуває у слідчій в'язниці під закидом зради державних інтересів. Найвищий Суд в Карльсруге відкинув просьбу Йона про звільнення його.

● **Організація колишніх австрійських воєннополонених**, які перебували в СССР як примусові робітники, переслала совєтській амбасаді у Відні офіційне обвинувачення в убивстві 1,300 австрійських полонених та в пораненні 3.000 в режимі терору і знущань у таборах невільничої праці в Ноалі на Сибіру та в Кенґірі у Казахстані.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОНҐРЕС КОНСТРУКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ

В п'ятницю 27 липня о год. 11.56 ночі закінчила свої наради Палата Репрезентантів. Чотири хвилини пізніше, точно о год. 12 ночі закінчено наради Сенату і з цим 84-ий Конґрес перейшов до історії. Йому на зміну прийде частинно „відмолоджений" й „освіжений" 85-ий Конґрес, що почне свою сесію 17-го січня 1957 року.

Від часу Громадянської Війни (1861-65) останній Конґрес був тільки п'ятим з черги американським Конґресом, в якому обидві палати — і Палата Репрезентантів і Сенат — були контрольовані партією, опозиційною до Президента.

Не зважаючи на побоювання президента Айзенгавера і республіканців, висловлювані цілком відкрито у виборчій кампанії 1952-го року, що демократичний Конґрес буде спричинником хаосу, а то й холодної війни у внутрішньо-американському житті і що в міжпартійній боротьбі треба буде стосувати дуже гострі заходи і засоби, демократична більшість виявила себе на висоті завдання, співпрацюючи в багатьох випадках і справах дуже конструктивно з республіканським Президентом і його урядом, або — як це висловив провідник демократичної більшости Ліндон Джансон, — кладучи вище єдність країни понад постійну міжпартійну сварку.

Президент Айзенгавер на протязі свого співіснування з демократичним Конґресом не мав легкої ситуації. Все ж таки, він — забуваючи свої колишні побоювання перед „хаосом" і „холодною війною" — пішов теж із свого боку на співпрацю з демократичними більшостями в Палаті Репрезентантів і в Сенаті і, треба ствердити, — добився в цій співпраці більших успіхів, як він сам і його співпартійці сподівалися. Щобільше, за час існування 84-го Конґресу виникали дуже часто такі ситуації, що республіканського Президента підтримували консервативні демократи проти екстремних республіканців. І наділі виходило так, що Конґрес був опанований і контрольований не тією чи іншою партійною більшістю, але незв'язаною організаційно консервативною коаліцією, зложеною з помірковано-консервативних демократів і помірковано-консервативних республіканців. В багатьох випадках крайньо настроєні республіканці виступали проти пропозицій і програм Президента не раз куди гостріше, як найбільш крайні демократи.

Підтримали демократи Президента в більшості запропонованих і переданих ним до вирішення Конґресові справ, хоч і не вирішили всього, чого він хотів. Все ж таки, і цей успіх Президент мусить завдячувати своїй тактовній поведінці, зокрема тому, що він ніколи не пробував робити тиску на Конґрес чи ставити справу руба. Одержав Президент підтримку майже в усіх закордонних справах, починаючи від резолюції в справі Формози минулого року і кінчаючи справою закордонної допомоги, що її — не зважаючи на всі редукції — ухвалено в сумі на яких півтора більйона вищій, як та, що була асиґнована минулого року.

Поставились опозиційно до плянів і програм Президента демократичні більшості Сенату і Палати Репрезентантів здебільша у внутрішніх справах. Проти волі Президента й секретаря оборони асиґнували додаткових 900.000.000 долярів передусім на будування міжконтинентальних бомбардувальників, підкреслюючи цим турботу американського загалу про оборону країни. Так же само проти волі Президента і республіканської меншости в останньому дні сесії прийнято зміни в програмі соціяльного забезпечення, встановлюючи виплату пенсій для непрацездатних вже у віці 50 років і зменшуючи вік жінок, здатних одержувати соціяльне забезпечення, з 65 років на 62 роки. Так же само в останньому дні прийняв Конґрес без ніяких змін запропоновану президентом Айзенгавером програму збудування 70.000 субсидійованих федеральним урядом мешкальних домів. Компромісом закінчено довгу дискусію в справі земельного закону і заснування земельного банку для підтримки фармерів.

З другого боку Конґрес звів у нівець чимало важливих плянів і задумів уряду президента Айзенгавера. Не ухвалено допомоги на будову шкіл; не змінено імміґраційного закону, який, пройшовши в Сенаті, застряг оконечно в Палаті Репрезентатів; застряг у сенатській комісії, пройшовши в Палаті Репрезентантів, закон про охорону громадянських прав; не ухвалено вкінці підвишки поштових оплат, що пройшовши в Сенаті, застрягла в Палаті Репрезентантів.

Але, якби там не було, 84-ий Конґрес перейшов до історії з позитивним балансом. Він доказав, що навіть в умовах опозиції і партійної боротьби є можливість конструктивної співпраці для добра нації і держави. З того погляду, треба думати, 84-ий Конґрес займе своє місце в історії З'єдинених Держав Америки, даючи майбутнім поколінням американської нації і громадським спільнотам інших народів гарний приклад, як можуть і повинні співпрацювати ті, що при владі і ті, що в опозиції.

ЧИ ПРИСМЕРК КОМУНІЗМУ?

Аналізуючи події, що зайшли після смерти Сталіна в світовому комунізмі, деякі оптимістично настроєні дослідники цієї справи починають говорити про присмерк і кризу комунізму, як ідеологічної бази совєто-большевицького режиму. Особливо широкий резонанс на Заході мала „секретна" промова Хрущова, що нібито цю кризу загострила аж до того, що світовий комуністичний рух пошколився, західньо-европейські філії московської компартії в значній мірі усамостійнилися, а Москва перестала чи вже перестає бути диспозиційним центром для західніх комуністів.

Чи так воно насправді?

Подорож Хрущова й Булґаніна, де ці кремлівські верховоди оправдали дані їм кльовнські названська Біма й Бома, розв'язання Комінформу, заворушення в надрах сателітних компартій, критичні супроти Москви виступи в пресі окремих партійних провідників та інші подібні факти — все це промовляло б нібито за те, що одноціла, зв'язана залізною „сталінською дисципліною" світова комуністична партія принайменше надщербилась, і в ході дальших подій може розлізтися по швах на поодинокі компартійки з своїми маленькими сталінами. А тоді, звичайно, — думають собі надмірні оптимісти, — загроза світової революції зведеться до льокальної небезпеки, все буде, як було давніше, і мирний обиватель зможе спати спокійненько і не сушити собі голови долею людства.

Смерть Сталіна і вельми рискована операція, переведена над його трупом хрущовською „колективною диктатурою", не могли не викликати дуже поважних наслідків. Адже це була розправа над „хазяїном", в руках якого зосереджувалися всі нитки від усіх частин велетенської підривної машини, на ім'я якій світовий комунізм. Культ Сталіна — комуністичного божища — просякав у свідомість кожного комуніста в СССР і Китаї, в Східній Німеччині й Італії, в Єгипті й Індії . . .

Про те, що сьогодні найбільше турбує Москву, і про деякі підводні скелі, які вона мусить оминути, щоб устабілізувати розгойдане становище, довідуємось з редакційної статті „Правди" з 10 липня ц. р.

„Державні діячі ЗДА, — читаємо в цій статті, — вхопились за минулі помилки та хиби, зв'язані з культом Й. В. Сталіна, які були осуджені 20-им з'їздом КПСС і вже виправлені (!) Центральним Комітетом КПСС. Державний департамент ЗДА, облишивши дипломатію, перетворився в штаб пропаґандивної кампанії, розгорненої ним навколо культу особи. Ціль цієї кампанії — кинути тінь на великі ідеї марксизму-ленінізму, викликати чвари й замішання в рядах міжнародного комуністичного й робітничого руху . . ."

Отже, „Правда", звалюючи на ЗДА відповідальність за заворушення серед під'яремних народів, змушена рівночасно визнати, що комуністичний рух не є аж такий монолітний, непохитний, зцементований і т. д., — рух, „якого не захитають ніякі зусилля ворогів справи Маркса-Леніна-Сталіна", як то залюбки писала вона протягом майже 40 років. Виявляється, що в „авангарді пролетаріяту" — в комуністичній партії — є „недосить загартовані в політичному відношенні люди", серед яких „агенти американських монополій" намагаються пробудити шовіністичні настрої, щоб розірвати зв'язки між соціялістичними країнами"; є „недосить політично зрілі й надміру довірливі люди, які можуть зловитися на гачок дзвінких слів про національний комунізм і про те, що вже непотрібними стали зв'язки комуністичних партій . . ."

Шовіністичні настрої . . . розрив зв'язків між компартіями . . . національний комунізм . . . І „Правда" з усією лютістю накидається на угорських письменників, що „сіяли отруйне насіння", критикуючи комуністичний режим в Угорщині, ганьбить повстанців Познаня, що „піддалися на провокацію американських аґентів". То дарма, що угорського партійного головача, розкритикованого письменниками, Москва таки змушена була усунути, дарма й те, що за ціну крови познанських повстанців комуністичний режим змушений був піти на деякі поступки. Московський звір помалу відступає, помахуючи хвостом, і оглядається, де б йому стати так, щоб вже далі — ні кроку назад!

„Народно - демократичний режим в Польщі дуже міцний, — запевняє „Правда", — і навіть такі запеклі авантюристи, як відомий генерал Бор-Коморовський, що відіграв був фатальну ролю у Варшавському повстанні 1944 року, мусять рахуватися з його міцністю", бо, мовляв, сам він назвав познанське повстання „безнадійним". Для більшої переконливости „Правда" пригадує: „А хіба поворот до Польщі двох прем'єрів еміґраційного „уряду" і сотень визначних еміґрантів не свідчить про те, що серед них затрачується певність у можливість реставрації давніх порядків? . ."

Отак спускає „Правда" димову заслону над дійсною ситуацією в країнах-сателітах. Московський офіціоз суті справи, звичайно, не розкриває. А суть в тому, що і в Східній Німеччині, і в Польщі, і в Угорщині, і в Чехословаччині, при всіх заворушеннях, люди, виходячи на вулицю, кричали й вимагали не тільки „дайте хліба", але й „москалі, забирайтеся геть!"

Про те, що промотором у подіях, які вибухають в країнах-сателітах, є національне напиття, ображена національна честь і ненависть до Москви — можна здогадуватись з того, що саме тепер совєтська пропаґанда найбільше галасує про . . . пролетарську міжнародну солідарність, закликаючи до неї трудящих всіх країн. Так націоналізми, що їх в своїх інтересах спритно використовує Москва в азійських і африканських країнах, грізно обертаються проти Москви в країнах европейських. „Вороги робітничої кляси, — пише „Правда", — плекають мрію роз'єднати компартії, ослабити їх міжнародні зв'язки і в першу чергу зв'язки з комуністичною партією Совєтського Союзу, добитися ізоляції окремих вогнищ міжнародного робітничого руху для того, щоб потім спробувати перейти на них в наступ". І тут же додає: „Національні інтереси трудящих не можуть суперечити їх інтернаціональним соціялістичним інтересам . . ."

Але це все — стократ заялложена пропаґанда, розрахована на обдурення соціялістів з ще вільних країн Західньої Европи, з якими Москва знову хоче монтувати „народні фронти". Бо хто б повірив, що голодні й обдерті робітники, селяни й інтеліґенція окупованих Москвою країн беруть собі до серця „інтернаціональні соціялістичні інтереси". І не дарма закінчується стаття „Правди" цитатою з промови не когось там із московських верховод, а саме з промови „великого китайського друга" Мао Тсе-тунґа, в якій він уже не умовляє, а погрожує вільному світові: „Нам не страшна ніяка імперіялістична аґресія, а всі підлі провокації закінчаться провалом!" Оце і є правдива комуністична інтернаціональна солідарність . . .

Замішання в компартіях, демонстрації протесту і збройні повстання, криваве здушення революційних національних рухів, що нуртують ще в підземеллі, і масові втечі на Захід — так виглядає сьогодні дійсність в „країнах будованого соціялізму". І як же дико звучать в цих країнах терору і поліційної сваволі слова комуністичних пропаґандистів про „національні інтереси трудящих".

Звироднiла міжнародна совєтсько-комуністична система, дійсно, переживає тяжку кризу. Її ідеологічна база поважно захитана. Але від цього ще дуже далеко до розвалу цієї системи, бо ватажки компартій, для яких ціль оправдує всякі засоби, завжди зуміють порозумітися між собою при тих чи інших відхиленнях від і так дуже невиразно визначених границь марксизму-ленінізму. Міжнародна змова комуністів, що має на меті опанувати світ, існує і може існувати лише тому, що її матеріяльно утримує і нею керує єдиний центр. А центром цим є Москва, однаково чи сидить там „непогрішимий" Ленін, чи виклятий нині Сталін, чи кримінально-бандитський тип — Хрущов. Тільки знищенням диспозиційного центру комунізму і забезпеченням державної незалежности поневолених народів можна назавжди відвернути загрозу, що звисла над світом.

В. С-ко

Ол. Миколайський

АТОМОВА ЕНЕРГІЯ НА ПОСЛУГИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Пляпета Земля нараховує за останнім обчисленням 35.9 мільярда акрів поверхні. Під управу сільського господарства ужито дотепер лише 2.6 мільярда акрів з цілої площі. Використання землі під управу харчових продуктів і інших сирівців у континентальному відношенні виглядає так:

Північна і Середня Америка посідає площу 5,5 мільярда акрів, з чого використовується під управу лише 570 мільйонів акрів, отже тільки 10.4%. Південна Америка має 4,6 мільярда акрів, з чого використовується 220 млн. акрів — 4,8%; Европа має 2,4 млн. акрів, з чого використовується 890 млн. акрів — 37%; Азія має 10,4 мільярда акрів, з чого використовується 600 млн. акрів — 5,8%; Африка має 7,5 мільярда акрів, з чого використовується 240 млн. акрів — 3,3%; Океанія має 2,1 мільярда акрів, з чого використовується 60 млн. акрів — 2,9%; Антарктида має 3,4 мільярда акрів, з яких дотепер не ужито під управу ані одного скравка.

Населення земної кулі осягнуло вже 2,6 мільярда осіб і розселене у таких кількостях:

Північна і Середня Америка має 249 мільйонів осіб; Південна Америка — 127 млн.; Европа без Совєтського Союзу — 426 млн.; Совєтський Союз — 215 млн., в тому числі Україна — 46 млн.; Африка — 210 млн.; Океанія — 15 млн.

Приріст населення збільшується приблизно на 1,5% річно і калькуляційні підрахунки доводять, що за 25 років населення світу зросте до 3,5 — 4 мільярдів осіб. У зв'язку з цим серед економістів з-поза границь ЗДА, виринули побоювання, чи не буде у майбутньому загрожувати людству брак харчів, одягу, житлових приміщень та необхідних домашніх предметів. Вже тепер у деяких частинах земної кулі, головно, в Азії і Африці, народи достатньо не відживляються.

Такі теоретичні міркування приневолили Відділ Виживлення і Сільського Господарства при Об'єднаних Націях, який від 1952 року має свій сталий осідок у Римі, подати до відома світу свої дезидерати про розв'язку питання харчів і сирівців у зв'язку із збільшенням приросту населення. Опрацьовані фахівцями пляни для збільшеного запотребовання харчової сировини спираються на трьох головних чинниках, а саме:

а) Перший і найлегший чинник — це зменшення великих втрат харчових продуктів, при виробництві, збереженні і розподілі.

б) Другий, дещо тяжчий — це збільшення врожайности вже уживаної землі через застосування кращих метод у сільському господарстві та вишукування нових харчових ресурсів, які ще не були дотепер уживані людським організмом.

в) Третій, найтяжчий, бо вимагає великих наукових дослідів і лябораторійних експериментів — це збудження до врожайности неужитків і пустинь та винайдення способів для винищення рослинних шкідників і бактерійних збіжжевих хвороб, які нищать до 50 відсотків рослинні коріння і засіви на пні, головно у гарячому й вогкому континентальних кліматах.

Згадана установа твердить, що подані нею міркування мають бути розв'язані при допомозі атомової енерґії, яку примусив людський геній діяти на користь людини. Нині працюють по лябораторіях світу тисячі атомових фахівців, однак найбільше експериментів над атомовою енерґією переводиться у лябораторіях З'єдинених Держав, для винайдення способів збереження харчових продуктів і пробудження до врожайности мільярдів акрів землі.

По другій світовій війні американські вчені теоретично припускали, що радіозація і радіоактивні ізотопи можуть безпосередньо впливати на прискорення росту рослин. Однак практичні досліди виявили, що досягнути цього можна тільки посереднім їх діянням. У дальших дослідах їм вдалося при помочі атомової енерґії випродукувати хемічні складники, які дають запоруку збереження харчових продуктів від зіпсуття. На терені ЗДА застосовують уже холодну стерилізацію і випромінювання нормальної температури для задержання свіжости м'яса і м'ясних продуктів. Так само під впливом радіоактивних ізотопів картопля, зберігаючи всі свої поживні властивості, втрачає здатність кільчення, і її можна зберігати довгий час.

Наукові досліди доводять, що атомова енерґія може дати значно більшу користь для добра людства, як для його знищення. Перед народами світу атомова енерґія відкриває нові можливості розвитку в ділянках технічній і сільсько-господарській. На нашу скромну думку, нам, українцям, слід би також тією ділянкою зайнятися, бо і перед нами в майбутньому постане така проблема. Тому варто, щоб наші молоді наукові сили тут, в Америці, використали можливості дістатися до тутешніх наукових інституцій і винесли практичні знання з технічно-лябораторійних дослідів, які могли б застосувати у майбутньому для України.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ РУЙНУВАННЯ УКРАЇНИ

Коли недавно в ЗДА перебували совєтські „церковники", вони доказували легковірним провідникам американських церков, що в СССР панує повна свобода релігії, що відбудовуються церкви і немає жадних переслідувань релігії. В такі їхні заяви дехто з наївних повірив, включно до того, що були навіть статті в американській пресі, які ставали в їхній обороні.

Найкращим документом, в якому яскраво доказується, що в релігійному питанні в СССР, зокрема в Україні, майже нічого не змінилось, що церкви в Україні не тільки не реставруються, а вони й далі перебувають в стані жахливої руїни — є стаття в „Радянській Культурі" (ч. 44/148), органі Міністерства культури УССР. Статтю, яка по суті є актом обвинувачення большевицької влади за нищення в Україні церков і історичних пам'ятників, підписали українські підсовєтські вчені: М. Рильський, В. Касіян, Є. Катонін, П. Альошин, А. Мизін, Г. Довженко, Г. Логвин, Л. Калиниченко, О. Плющ і П. Попов. За фактами, наведеними в цій статті, подаємо реєстр місцевостей, в яких в останніх лише повоєнних роках знищено церкви, костели й історичні будівлі:

1. В Кам'янці-Подільському, на доручення голови міськради Семенова, а згодом його наступника, Полуянова, майже цілковито знищено „старе місто" з усіми його історичними пам'ятками. На місці знищеної митниці 18 ст. стоїть пивний кіоск. Костел домініканів обернено в артіль; він цілковито зруйнований, а церковні дорогоцінності і мистецькі образи понищено.

2. В Меджибожі (Хмельницька обл.) зруйновано Успенську церкву з 17 ст., в якій під кількома шарами тинку зберігались залишки первісного розпису з зображення святих у киреях, українських свитках, широких козацьких штанах. Тепер в церкві міститься склад райкомунгоспу. Величезний замок 16 ст. теж цілковито зруйнований.

3. У Прилуках, в будові собору з 17 ст. міститься склад райспоживспілки. В 1948/49 роках зірвано з собору покрівлю. В будинку козацької скарбниці з 18 ст. міститься курник приватної особи.

4. В с. Шевченковому (Галицький район, Станиславівська обл.) зруйновано будинок з 18 ст.

5. В с. Токах (Новосільський район, Тернопільська обл.) зруйновано старовинну башту і частину стіни історичного замку, довжиною 100 м.

6. В с. Підгоряни (Тернопільська обл.) зруйновано монастир-кріпость.

7. В Бережанах (Тернопільська обл.) знищено в 1947/48 рр. скульптурні надгробки Сенявських з 16-17 ст., що стояли в замковій каплиці. Близько десяти скульптур перетворено на купу битого каміння.

8. В Бучачі (Тернопільська обл.) в стадії руйнування ратуша з цінними скульптурами з 18 ст.

9. В Густині зруйновано монастир з 17 ст. з прекрасними розписами та старовинну церкву, прикрашену фресками.

10. Біля Лубен в стадії повної руїни собор Мгарського монастиря.

11. У Переяславі руйнується Вознесенський собор.

12. В Луцьку (Волинська обл.) до кінця руйнується величезну будівлю костела з 17 ст. В 1949 р. костел передано під магазин Укркниготоргу. За дозволом обласного начальника архітектури, Зоріна, знято з костелу 800 кв. м. мідних листів та знищено всі металеві й дерев'яні частини будівлі.

13. В Чернігові знищено дзвіницю з 17 ст. та в стадії руйнування Кирилівська церква.

14. В Ніжині зруйновано Троїцький собор з 18 ст. з прекрасними розписами.

15. В Олеську зруйновано старовинний замок.

16. Про зруйновані церкви і історичні пам'ятки Львова в статті пишеться: „Багато цікавих архітектурно-художніх пам'яток (у Львові) національної культури залишаться недоступними для народу тільки тому, що вони віддані під склади, майстерні, архіви і т. д."

„Наведені приклади, — читаємо в цій статті, — далеко не вичерпують всіх випадків недопустимого ставлення до охорони пам'яток культури. Але і їх цілком досить для того, щоб мати уявлення про справжнє становище в галузі охорони пам'яток культури".

В іншому місці читаємо: „Зазначені факти особливо тяжкі, бо історія української скульптури — ще зовсім недосліджена галузь, і кожна загибла пам'ятка по суті є видертою сторінкою з майбутньої історії українського мистецтва".

Автори сильно обвинувачу-

(Закінчення на стор. 5-ій)

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(43)

Василь Мудрий

ІВАН ФРАНКО ЯК ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

Д-р Іван Франко відіграв у Національно-Демократичній партії від її заснування дуже поважну і велику ролю. Він був співтворцем її програми. Писав програмові статті для неї в щоденнику „Діло", популяризував програму нової партії в її органі „Свобода". У тій же „Свободі" писав на економічні теми, у ній видрукував і свою віршовану байку „Коваль Бассім". Франко був активним членом Національно-Демократичної партії до осени 1904 р. В листопаді 1904 р. він виступив з партії й усунувся взагалі від всякої участи в політичному житті.

В щоденнику „Діло" (ч. 258 за 1904 р.) Франко опублікував листа, в якому між іншим писав: „Національно-Демократична партія, хоч прийняла програму, до якої уложення причинилися головно д-р Володимир Охримович і я, та проте досі не подбала про те, щоб опублікувати сю програму в спосіб доступний для широкого загалу (тоді було ухвалено, щоб для селянства вона була видана з просторими поясненнями, свою часть праці, пояснення економічної програми, я зробив, але цілість не була зроблена, а тим менше видана окремо), так що всі пізніші з'їзди партії проходять не то що без програмових дискусій, але навіть так, що ніхто з учасників не має програми під рукою" . . .

Кінчить І. Франко свого листа так: „Я особисто, усунувшися від участи в політичному життю, не почуваю потреби переводити щобудь „своє" в тій чи іншій організації."

Таким чином Франко вибув у Національно-Демократичній партії повні чотири роки. Те, що він відійшов від політичного життя, вийшло на користь йому й українському письменству та українській науці. Громадськими справами він інтересуватись не перестав. Вислідом цього зацікавлення були його цінні статті, оголошувані в „Літературно-Науковому Вістнику" на різнородні тодішні актуальні теми. Влітi 1904 р. „Товариство прихильників української літератури, науки і штуки" влаштувало у Львові „Наукові курси". Вони були призначені для студентської молоді із наддніпрянської України і для місцевої високошкільної молоді. Організаторами цих курсів були Михайло Грушевський та Іван Франко. Цей останній викладав на цих курсах „огляд української літератури від найдавніших часів до кінця 19-го віку".

По 1904 р. велику увагу клав на близькі взаємини з тодішньою академічною молоддю і зокрема з молодими тоді літератами споміж неї. А їх було не мало. Всіх їх виводив „у люди", або відкривав для них брами літературного Парнасу чи то порадами, чи вказівками чи своїми критичними замітками на сторінках „Літературно-Наукового Вістника".

На жаль, на початку 1908 р. цей виїмково обдарований, талановитий і геніяльний Іван Франко занедужав на невилічиму недугу „paralisis progressiva", що позбавила його володіння руками. Не зважаючи на те він не перестав займатись своїми науковими і письменницькими працями. В 1909 р. виїздив до Києва, де пробув чотири дні в Евгена Чикаленка. Тоді ж відвідав Одесу.

І в тому періоді бували часи, що на його горизонті появлялось зацікавлення громадськими справами. Тоді він відвідував партійні з'їзди Національно-Демократичної і Радикальної партій і на них промовляв. У 1913 р. був на з'їзді української академічної молоді у Львові в липні місяці і промовляв на ньому.

В роках 1913 і 1914 відбувались у цілій Галичині святкування сорокліття письменницької праці Івана Франка. На численних святкуваннях у краю брав участь сам ювілят. Тоді зібрано на ювілейний дар Франкові 30 тисяч австрійських корон. Ювілейний комітет передбачував крім збірки ювілейного дару ще й видання літературно-наукового збірника в честь Івана Франка. Вибух війни перешкодив цьому виданню. Воно появилось п. н. „Привіт Іванові Франкові в сорокліття письменської праці 1874-1916", але аж 30 травня 1916 р. вже по його смерти у Львові.

ДОЗРІВАЮТЬ ЖИТА . . .

Дозрівають жита.
Соковите колосся
Обважніло під сонцяним медом.
І мак,
Що недавно красунем
пишався в житах,
Похилився зів'ялий.
А вітер розносить

Пошум стебел і запах хлібів.
Довелося
Зустрічати жнива на селі.
Мов знак
Чародійний,
дозріла любов моя так,
Як доспіли жита,
що серпів срібних просять.

Наливається винами
чаша небес,
Наливається серце
хмільним почуванням, —
І тобі,
за якою шукав я зарання,

Я дарую доспілу любов.
Ти зірвеш
Її наче
наповнений золотом колос,
З-поміж маків,
що квітли червоно довкола.

ОСТАП ТАРНАВСЬКИЙ

ПРОТОКОЛ
З НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 21-го до 25-го ТРАВНЯ 1956 РОКУ НА „СОЮЗІВЦІ" В КЕРГОНКСОН, Н. Й.

(1)

На зборах явилися Головні Урядовці УНСоюзу, а саме: головний предсідник Д. Галичин, заступник головного предсідника М. Пізнак, заступниця головного предсідника Геновефа Жеребняк, головний секретар Г. Герман, головний касир Р. Слободян, члени Головної Контрольної Комісії: С. Куропась, І. В. Іванчук, П. Кучма, В. Коссар; д-р В. Галан з оправданої причини прибув наступного дня; Головні Радні: Д. Шмагала, І. Кокольський, Анна Чопик, Марія Демидчук, А. Дзюла, Т. Шпікула ,д-р Я. Падох, В. Гузар, В. Дідик, М. Давискиба, Олена Штогрин і редактор „Свободи" А. Драган.

Головний предсідник, Д. Галичин, відкрив засідання о год. 2:45 пополудні і привітав приявних головних урядовців такими словами:

Шановні Головні Урядовці Українського Народного Союзу:

Це вже другий раз, що ми збираємось на річні наради УНСоюзу на „Союзівці", недавно набутій оселі нашої організації. Звичайно, ми відбуваємо річні наради Головного Уряду УНСоюзу в головній канцелярії УНСоюзу в Джерзі Ситі, Н. Дж. Виняток було зроблено в 1938 році, коли то річне засідання, саме в рік 40-ліття існування УНСоюзу, відбулось в Шикаго. Коли ми тепер відбуваємо вже другий раз річні наради на „Союзівці", то тим ми хочемо підчеркнути її окрему вагу і значення для нашої організації, хочемо звернути увагу, що „Союзівка" стає мов би другим головним осідком УНСоюзу. Обставини так склались, що „Союзівка", під теперішню пору, є таки, крім Союзового Дому в Джерзі Сити, одинокою реальністю, що є власністю УНСоюзу.

Починаючи від 1929 року, отже від першого року великої економічної кризи в ЗДА, яка тривала майже п'ять років, УНСоюз був змушений тоді перебрати на власність значну кількість реальностей, на яких він мав морґеджі та власники яких не могли їх сплачувати. У такий спосіб УНСоюз став власником більше як 30 реальностей. А тому, що, згідно з асекураційними законами різних стейтів, таким допомоговим організаціям, як УНСоюз, дозволено інвестувати гроші в реальностях тільки у формі морґеджів, а не в їх купні на власність, УНСоюз був змушений згодом позбутись тих реальностей, які він перебрав був на власність. Минулого зоку продано дві останні реальності, які були власністю УНСоюзу, так що під теперішню пору УНСоюз має тільки один дім в Джерзі Ситі, який є його головною канцелярією, а другий, це „Союзівка", яка служить відпочинково-культурним ціллям та яка вже в короткому часі поширить ще свої функції на вакаційне приміщення дітвори і на захист для старших членів. Місце для приміщення старших членів маємо, а для приміщення дітей ще треба побудувати або в інший спосіб підготовити. Справа з приміщенням старших членів затяглась ще на якийсь час, бо на наші запити, які ми вислали до Відділів, отримано тільки дві відповіді в справі двох старців. Показується, що коли можна було б приймати старших членів за дуже низькою оплатою, або і зовсім без оплати, тоді їх знайшлося б велике число. Щоб це можна було зробити, треба насамперед роздобути фонди на таку ціль. Про те будемо ще говорити докладніше під час наших нарад.

Я згадав насамперед про „Союзівку", щоб відразу звернути увагу на її значення для нашого Союзового загалу, на потребу піддержки ним цієї важливої справи, піддержки пожертвами і записами, як також своїми відвідинами, своїм побутом тут на вакаціях, висилкою молоді на літні курси українознавства, ухвалою стипендій на ці курси і т. п.

Друга справа, на яку я хочу відразу при відкритті звернути Вашу увагу, це організаційна справа. В 1955 році ми мали деякі успіхи, але при цьому і невдачі. Успіхом можна вважати цей факт, що в 1955 році ми мали менше суспендованих членів, ми мали також і менше таких членів, що вибирали готівку на свої грамоти, ніж це було впродовж 1954 року. Ми приєднали також дещо більше нових членів ніж у попередньому році. Знову до від'ємних сторінок нашого організаційного життя треба зарахувати ще більший застій в праці на різних ділянках по Відділах, ніж це було в 1954 році. Під тим оглядом ми йдемо до гіршого, бо до певної кількости Відділів, які вже були неактивними, приєднались ще нові Відділи в цьому році, так що кількість неактивних Відділів збільшилась. Маємо в організації такі Відділи, які виказують активність під кожним оглядом. Вони приєднують нових членів, вони дбають також і про тих, що є в організації, не допускаючи їх до суспензи, і тому вони постійно збільшують ряди своїх членів. В тому самому часі ці Відділи беруть живу участь в громадському житті своєї місцевости. Вони мають своїх представників в центральних комітетах своєї громади, вони виплачують зі своєї каси і збирають від своїх членів національний даток для УККА, вони спомагають ЗУАДК, вони допомагають у влаштовуванні різних національних свят. Коротко, вони є всюди, де треба праці, де треба помочі в розбудові життя нашої української спільноти. Та, прикро сказати, того роду Відділів небагато. Більша кількість Відділів, це неактивні клітини не тільки Союзового, але також і громадського життя. Вони не роблять нічого того, що згадано тут про активні Відділи.

Як оживити ці Відділи, як зарадити бодай частинно цій байдужності та неактивності, про це буде мова в моєму звіті. Я згадав уже у вступнім слові про цю справу тому, бо вона є для нас тепер нашим найтяжчим недомаганням, через яке ми не можемо піти вперед з повною силою, з відповідним розмахом. Це така складна проблема, якої не можна розв'язати скоро або якимось одним способом. Та все таки, коли ми не хочемо допустити до ще гіршого стану під тим оглядом, то ми мусимо шукати способів для її розв'язки. Ми мусимо писати, говорити про неї при кожній нагоді, бо в той спосіб ми принаймні звертаємо увагу на її особливе значення не тільки для УНСоюзу, але для цілого нашого загального розвою, нашої сили, нашого росту, нашої самої екзистенції.

Як кожного іншого так і минулого року, мали ми таких відділових урядовців та членів, які впродовж року померли. Було їх разом в 1954 році 479. Відходять від нас, минаються не раз і непомітно давні союзові піонери, довголітні працівники на союзовій та громадській ниві. Віддаймо їм шану вставанням з місць та хвилинною мовчанкою. (Приявні встали з місць).

Крім згаданих тут, так скажу, чисто організаційних справ, треба ще згадати про деякі важливі й актуальні справи громадського характеру.

На цей рік припадають роковини деяких важливих подій. От, наприклад, саме цього тижня, коли ми відбуваємо це річне засідання, припадають 30-ті роковини трагічної смерти Головного Отамана Військ Української Народної Республіки та Голови Директорії сл. п. Симона Петлюри, припадають роковини Того, що здобув був волю Україні, а опісля віддав своє життя за неї.

Цього року припадають також столітні роковини народин і 40-літні роковини смерти найбільшого сина західньо-української землі, Івана Франка, який лишив нам у заповіті, щоб „рівняти правді путь" навіть тоді, коли б ми не мали щастя діждатись тої хвилини, щоб „вернути в рідний Ханаан — Україну". Членство УНСоюзу повинно як слід вшанувати згадані тут роковини.

На цьому я закінчую своє вступне слово, та, вітаючи Вас усіх щиро і сердечно, відкриваю оце річне засідання з такою програмою:

1. Відкриття,
2. Звіти головних урядовців і редакторів,
3. Дискусія над звітами,
4. Внески і ухвали.

На внесення М. Давискиби і Олени Штогрин прийнято програму одноголосно.

Заступниця головного предсідника, Геновефа Жеребняк, перебрала провід зборів, а Головний Предсідник приступив до звіту.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА УНСОЮЗУ Д. ГАЛИЧИНА ЗА 1955 РІК

1955 рік увійшов до історії, як рік найбільшого добробуту, якого досі зазнала ця наша американська країна. Річні звіти різних корпорацій, різних бизнесових підприємств виказують небувалі досі в історії американського бизнесу зиски. Найбільша автомобілева компанія „Дженерал Моторс" мала чистого зиску понад більйон долярів, компанія Форда близько під більйона — повідомляли часописи великими буквами. Приходи подвоїлись, потроїлись — читали ми в звітах різних компаній. До тих компаній, що зараховують минулий рік до найбільш успішних, під бизнесовим оглядом, належать і асекураційні компанії. Слідкуючи за звітами цих компаній, знаходимо, що кожна з них зросла в членах і фінансах більше, ніж у будь-якім попереднім році. От, наприклад, найбільша компанія, „Метрополітен" зросла минулого року в членах майже на один мільйон, а саме — з 37,350.000 до 38,300.000; це значить, що процентово вона зросла в членах приблизно на 2½ відсотка. Знову маєток цієї компанії зріс близько на один більйон долярів упродовж минулого року.

Як же ж представляються висліди нашої Союзової праці під тим самим оглядом в цьому, 1955 році, що, без сумніву, дав американському народові найбільший добробут?

Я навів тут результати праці, зокрема, асекураційних компаній, бо в світлі цих результатів, цих колосальних успіхів, ми зможемо тим виразніше побачити, як ми стоїмо, що робимо, які осяги мали ми в тому самому часі.

Немає сумніву, що в цьому добробуті в 1955 році партиципувала також і наша українська спільнота в більшій чи меншій мірі. Її загальний заробіток мусить також бути вищим, ніж у попередніх роках. Очевидно, вийнятки могли бути і певно були, не кожна одиниця нашої спільноти брала відповідну участь в цьому добробуті. Та ми беремо тут під увагу загал, а не одиниці, а загал, будучи частиною американського суспільства, не стояв осторонь цього добробуту, але діставав з нього свою пайку відповідно до свого заняття. Здавалося б, що відповідно до того поліпшення матеріяльного стану, наші інституції, наші різні організації дістануть від нас відповідно збільшену поміч, як в праці, так і в грошах. З прикрістю приходиться ствердити, що так воно не було. Навпаки, цей величезний добробут, замість збільшити, поменшив нашу активність, нашу жертвенність. Це дасться завважити в наших різних громадських та політичних акціях.

Такий самий стан панував також і в нашій допомоговій організації, в УНСоюзі. Правда, ми приєднали дещо більше членів, ми також збільшили нашу організацію на більшу кількість членів, ніж це було в попередньому році, одначе ці наші успіхи, в порівнянні з тими успіхами, які виказували, наприклад, американські асекураційні компанії, є справді незначні, а навіть дуже мізерні. Я вже згадував, що асекураційна компанія „Метрополітен" зросла майже на один мільйон членів, а в процентах на 2½ відсотка, тоді коли УНСоюз зріс у тому самому часі всього на 530 членів, а в процентах на ¾ відсотка, коли рахувати, що з кінцем 1954 року всіх членів було 70,473, а з кінцем 1955 року 71,003. Отже, маємо тут таке порівняння: з одного боку є зріст на 2½ відсотка, а з другого — тільки на ¾ відсотка. Якщо наша організація була б зросла на 2½ відсотка, тоді збільшення в членах виносило б не 530, але приблизно 1,800 членів. А на таку кількість членів ми могли легко збільшити організацію, якби тільки доложили дещо більше труду, дещо більше наших старань.

Коли порівнювати загальний членський рух за 1955 рік з рухом за 1954 рік, то він представляється дещо краще в цьому році, ніж у попередньому. Різниця є мінімальна, але вона є. В 1954 році приєднано 1,717 дорослих членів і 1,709 дітей, разом 3,426, а в 1955 році зорганізовано 1,727 дорослих членів і 1,763 дітей, разом 3,490. Коли знову мова про надвишку в тих двох роках, то вона виносила в 1954 році 252 члени, а в 1955 році 530 членів. Хоча в 1955 році зорганізовано тільки на 64 члени більше, ніж в 1954 році, то, одначе, коли мова про надвишку, під цим оглядом різниця була більша. Як уже тут було згадано, ця надвишка виносила в 1954 році 252, а в 1955 році 530. Це сталось тому, що в 1955 році було менше таких членів, що були суспендовані, або що вибрали готівку на свої грамоти. Все ж таки, коли брати до уваги, що 1955 рік був найкращим роком в американській історії під оглядом загального добробуту, коли далі мати на увазі, що в 1955 році ми вели спеціяльну кампанію за новими членами із спеціяльними нагородами, то згаданий тут успіх був справді аж дуже малим.

Я вже згадував про те, що кількість суспендованих, а не прийнятих наново членів, а також і таких, що вибрали готівку, була в 1955 році менша, ніж у 1954 році. Ця справа представляється так. Упродовж 1954 року було суспендованих членів 1,177, а тих, що відійшли з готівкою, 699. В 1955 році було суспендованих 972, а з готівкою відійшло 662. Тому в порівнянні з попереднім роком різниця в обох позиціях виносила разом 203 членів. Тут ще треба згадати про дуже важливу позицію в рухові членів, а саме, що крім членів, які вибирають готівку, є ще такі члени, які мають вивінувальні грамоти, і які є платні по відповідному протязі часу. Кількість таких членів з кожним роком збільшується. І так, у 1954 році таких членів ще не було 600, а в 1955 їх кількість вже виносила 637.

Наведені тут цифри дають нам відповідь на те, чому УНСоюз, хоч до нього зорганізовано в 1955 році 3,490 членів, зріс тільки на 530 членів. Де ж подились майже 3,000 членів? Було суспендованих, а не прийнятих наново 972, з готівкою відійшло 662, дозріло для виплати 637 грамот, померло 497 членів, разом 2,750 членів. Коли до цієї цифри додати ще членів, які відійшли з виплаченими забезпеченнями або на безплатне продовження, тоді дістанемо відповідь на те, де подились майже три тисячі членів, що були зорганізовані впродовж 1955 року. Ці цифри вказують нам теж і напрямні для нашої будучої праці, а саме, що ми мусимо організувати не менше як 250 членів кожного місяця тільки на те, щоб заткати ці діри, які постають через суспензу, вибирання готівки, виплачування вивінувальних грамот та смерть членів. Якщо ми не приєднаємо впродовж якогось місяця принаймні 250 членів, тоді ми мусимо виказувати дефіцит у загальній кількості членів. Оцей факт треба нам мати постійно на увазі, коли не хочемо допустити до того, щоб наша організація меншала в членах.

Як уже відомо Союзовому загалові, шестимісячна кампанія минулого року за здобуття 3,000 нових членів була успішною тільки на 65 відсотків, а тому ми продовжили її на дальших шість місяців, вже цього року.

Тому, з нагоди оцього річного засідання Головного Уряду, апелюю до нашого Союзового загалу, а зокрема до всіх головних і відділових урядовців: Ради нашого власного добра, ради добра нашої української спільноти, ради нашої кращої будучности, присвятім бодай крихітку більше часу для праці в користь УНСоюзу! Даймо йому більше нових членів і в такий спосіб допоможім йому сповнити краще свої завдання супроти нашого поневоленого українського народу!

Неактивні Відділи УНСоюзу

Щоб це досягнути, в першій мірі треба нам подбати про активізацію Відділів нашої організації. Вже при відкритті цього річного засідання я згадав про одне з наших теперішніх найбільших недомагань, а саме, що кількість неактивних Відділів з кожним роком збільшується. Це недомагання — це справді найбільш болюча рана на нашому організаційно-суспільному організмі.

Переглядаючи часописи, офіційні органи інших, зокрема слов'янських, допомогових організацій, знаходимо, що та сама проблема і в них є найбільш болючою та від'ємною сторінкою. І як ми, так і вони шукають якогось виходу з цього положення. Та його не легко знайти.

Ясним є, що Відділи самі зі себе не стануть активними. Активними їх можуть зробити тільки активні люди, активні урядовці та члени Відділів. Це — перша і засаднича передумова активности якогось Відділу.

Коли є такі активні одиниці, що хочуть працювати, тоді нема й труднощів для активізації даного Відділу. Очевидно, в такім випадку, треба насамперед виготовити програму праці. Здавалося б, що відповідну програму не легко виготовити, головно тоді, коли в даній громаді існують різні громадські, культурно-суспільні чи політичні організації, які ведуть уже відповідні ділянки праці. Яку ж тоді програму праці мають прийняти Відділи УНСоюзу?

Наприклад, у 1955 році вислано до Відділів шість різних обіжних листів, а саме — в квітні, червні, липні, серпні, жовтні та грудні. У листі з квітня подано вичерпні інформації в справі тих дивиденд, які почато виплачувати в минулому році, згідно з ухвалою 23-ої конвенції УНСоюзу. Крім того, в тому самому листі подано також інструкції в справі вимог для зголошування до Захисту Старших Членів та в справі Курсів Українознавства на „Союзівці". От і вже є тема, вже є програма праці навіть на троє зборів, а вже напевно принаймні на одні збори. Кожна з цих трьох справ настільки важлива, що для кожної з них можна легко присвятити одні збори, щоб на них обговорити дану справу.

У червні вислав я листа до головних урядовців у справі потреби підшукання місцевих організаторів та в справі умовин праці для них. Принаймні в тих місцевостях, де є головні урядовці УНСоюзу, можна було присвятити бодай одні збори по Відділах для обговорення цієї справи, для представлення її членам та урядовцям Відділів.

У липні писав я до Відділів у справі окремої шестимісячної кампанії за приєднання 3,000 нових членів, а також у справі приділеної для кожного Відділу квоти членів та в справі спеціяльних нагород за тих членів. І знову маємо тут тему, для обговорення якої можна було посвятити одні або й більше зборів з рамени кожного поодинокого Відділу.

У серпні був обіжний лист у тій самій справі, а це значить в справі кампанії, а в жовтні писав я в справі зложення відповідної пожертви на видавання дитячого журналу „Веселка", згідно з конвенційною ухвалою. І знову нова тема, яка заслуговує на те, щоб її обговорити, присвячуючи їй принаймні одні зроби.

Вкінці в грудні я заторкнув в обіжному листі знову справу кампанії за новими членами, пригадував ще раз про обов'язок зложення датку на „Веселку", а в тому самому часі повідомляв загал членства про висилку календаря на 1956 рік для кожного передплатника „Свободи" за оплатою $ 1. Ця нова справа давала знову свіжу тему для обговорення її на зборах Відділу.

Я тут згадав тільки про ті справи, які я заторкнув в обіжних листах і які могли достачати теми для пляну праці поодиноких Відділів. Та крім цих справ є ще інші загальнонаціональні та місцеві проблеми, які можуть зацікавити членів настільки, щоб вони, прийшовши на збори, не говорили опісля, що нема пощо приходити на збори, бо, мовляв, там, крім збірки вкладок, нічого іншого не робиться. Ці загальні та місцеві проблеми — це: участь в праці УККА, ЗУАДК, складання та збирання національного датку на Народний Фонд УККА чи знову справа участи та помочі в улаштовуванні національних свят, маніфестацій, протестаційних віч, або такі місцеві справи, як будова Народного Дому, Горожиського Клюбу, Школи чи Церкви в даній громаді. Тим самим тема для обговорення, плян для виконання відповідної праці завжди знайдеться, коли б тільки знайшлись бодай одиниці, які хотіли б проводити в життя дані пляни по Відділах. Тут треба мати на увазі ще й такий факт, що коли навіть є такі одиниці по Відділах, то не кожна одиниця є відповідною для виконання якогось пляну праці. Один урядовець чи член може бути дуже добрий в організуванні нових членів, в обговорюванні чи пояснюванні організаційної справи, тоді коли інший в тій самій ділянці не зможе нічого зробити, а натомість є добрий, щоб дати пояснення чи навіть повчити інших членів щодо різних громадських, культурно-освітніх чи політичних питань.

Майже кожний відділ УНСоюзу має під теперішню пору членів із давньої та нової іміґрації, а також і з-поміж тут народженої молоді. Між ними завжди можна підібрати, знайти відповідні одиниці, які могли б перебрати на себе відповідні ділянки праці. Щоб почати переводити практично в життя будь-який плян праці, Управи Відділів повинні для цієї цілі покликати до життя окремі Комісії Плянування. Очевидно, в багатьох випадках таку Комісію Плянування могли б творити самі Управи Відділів, а знову в тих Відділах, де Управа не має відповідних осіб для такого діла, або має їх замало, тоді треба запросити до співпраці поодиноких членів, які доповняли б урядовців з Управи та спільно творили б ці Комісії Плянування праці. Згадане тут діло можна провести в життя, бо майже кожний Відділ має відповідних людей до різних ділянок праці. Треба їх тільки вишукати і втягнути до праці.

При тому звертаюсь до всіх тих членів, які можуть багато допомогти в тому, щоб зактивізувати Відділи, з таким словом: Ми робимо дуже велике зло, ми наносимо велику шкоду цілій нашій українській спільноті, коли усуваємось зовсім від праці по Відділах, коли належимо до них тільки на те, щоб заплатити вкладку за своє забезпечення. Наше громадське і народне життя корчиться і буде корчитись, якщо ми не створимо з них трибун нашого поступу, нашого ходу вперед. Маймо це на увазі і поступаймо відповідно! Іншого поступування, як це було досі, вимагає від нас наш обов'язок, наші завдання супроти нашої спільноти і супроти нашого поневоленого українського народу!

Які ж це завдання?

Не зважаючи на нові пропаґандивні трюки, які Москва пускає в світ, положення українського народу, поневоленого червоною Москвою, погіршується. Москва затягає на шию українського народу свою петлю чимраз тісніше. Вона придумує щораз нові методи і способи для його винищування, для дальшого поневолення, а ці методи щораз більш небезпечні, більш вирафінувані. Зокрема, минулий рік, із своїм Женевським духом кооперації, із дипломатичними усмішками та співіснувальними кличами, що їх поширює Москва, виставив український нарід на ще більшу небезпеку, бо вільний світ дає себе ловити на вудку російської співіснувальної політики і тим самим стає ще більше байдужим до долі поневолених Москвою народів, а в тім і українського.

Супроти такого положення, на нас усіх, а тим самим і на нашій організації лежить обов'язок протидіяти всіми можливими засобами та способами. У цім випадку, коли ми тепер відтяті від рідного краю, найбільш успішною зброєю, якої ми повинні вживати в нашій праці, в нашій помочі українському народові, є добра книжка англійською мовою. Така книжка сповняє подвійну ролю. Вона збагачує нашу культурну скарбницю серед англосаського світу, а в тому самому часі виконує і певну корисну політичну функцію, бо ширить правду про дійсне положення українського народу та розкриває перед світом правдиві наміри Москви супроти інших народів.

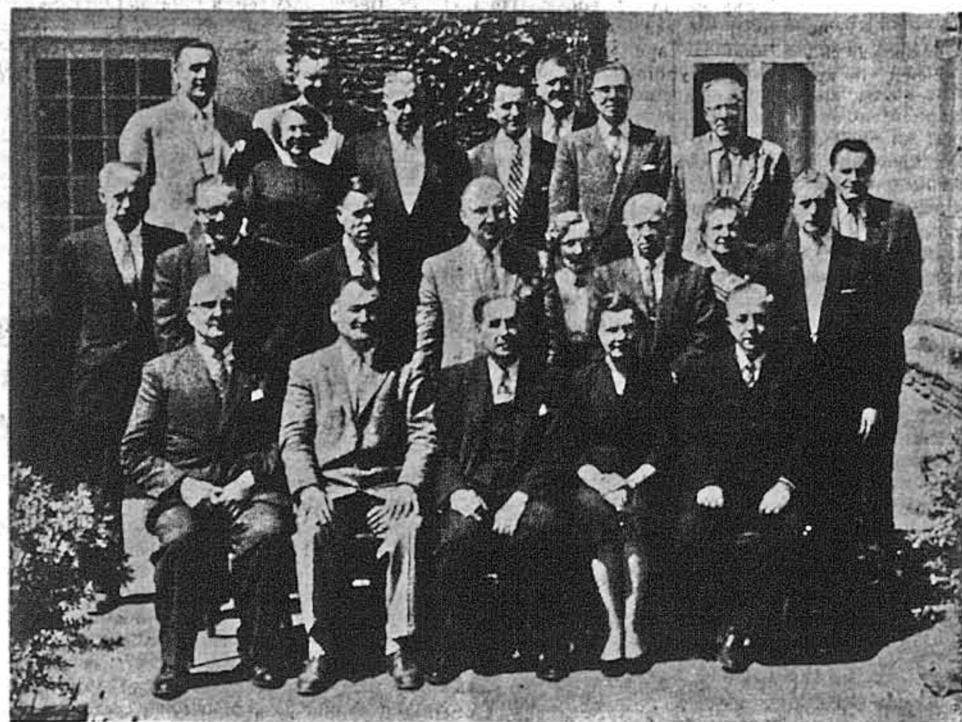
От тепер УНСоюз передає до друку книжку про Івана Мазепу, написану проф. Меннінґом. Кожний, що прочитає цю книжку, пізнає, що ті різні скоки, що ті різні, так звані, зміни в політиці, які Москва так часто впроваджує тепер у своїх зносинах із західнім світом, є нічим новим, що Москва з часів Петра Першого була такою самою, як Москва Сталіна чи Хрущова, що злочин, насильство, зрада, підступ, морди були як тоді, так і тепер є головною ціхою московської імперіялістичної політики.

Іншим виданням УНСоюзу, ще важливішим, ще вартіснішим, ніж згадана вище книжка, буде Енциклопедія Українознавства в англійській мові, перший том якої передається тепер до друку. Маємо також у пляні видати антологію, збірку кращих українських повістей в перекладі на англійську мову.

Оце наші найважніші завдання супроти українського народу, які виконує УНСоюз і які він міг би виконати, міг би сповнити ще успішніше, якби ми тільки сповняли супроти нього наші обов'язки, якби ми посвятили бодай один вечір в тижні, бодай один-два вечори в місяць для праці в його користь. Тільки один вечір, тільки дві-три години праці для УНСоюзу, а подумаймо, як багато більше цей Союз міг би зробити для нас самих, для нашої спільноти, для нашого українського народу!

Політична та культурна праця УНСоюзу

Згадані книжки англійською мовою, які ми плянуємо тепер видати, мають, крім культурного, теж і політичне значення. Це ми бачимо, в цьому ми переконуємось по тих книжках, які УНСоюз досі видав. От, наприклад, передостання книжка, яку Союз видав була: „Україна 20-го сторіччя". Ця книга стала сіллю в очах Москви, яка вже кілька разів згадувала про неї. Мусіла ця книжка, що її написав проф. Меннінг, дуже колоти Москву та виводити її з рів-

В тижні від 21 до 25-го травня цього року відбулися на „Союзівці" звичайні річні наради Головного Уряду Українського Народного Союзу, під час яких і зроблено цю фотографію, на якій є всі члени Гол. Уряду. В першому ряді (зліва) сидять: гол. касир Р. Слободян, заст. гол. предсідника адв. М. Пізнак, гол. предс. Д. Галичин, заступниця гол. предс. Геновефа Жеребняк і гол. секретар Г. Герман. У другому ряді (зліва) стоять: ред. „Свободи" А. Драган, секр. Гол. Контр. Комісії Ів. Іванчук, заст. гол. Гол. Контр. Ком. інж. Ст. Куропась, голова Гол. Контр. Комісії д-р Вол. Галан, гол. радна Олена Штогрин, гол. контролер інж. Вол. Коссар, гол. радна Мар'я Демидчук, гол. контр. П. Кучма і за ним гол. радний Т. Шпікула. В останньому ряді на підвищенні стоять (зліва) головні радні: Ів. Кокольський, адв. Анна Чопик, В. Гуссар, Д. Шмаґала, д-р Я. Падох, А. Джула, В. Дідик і М. Давискиба.

новаги, коли ця книжка дочекалась того, що про неї мусів згадувати член Політбюра, ставленець Москви на Україні, Кириченко, мусів говорити про неї аж на самім 20-ім з'їзді комуністичної партії, що відбувся цього року в Москві. Більше, як 15,000 комуністичних вибранців, найвищих комуністичних достойників з цілої російської імперії та з різних країн світу довідались від згаданого Кириченка, що в Ню Йорку появилась така книжка, яка називається „Україна 20-го сторіччя" і яку написав „старий американський шпигун, та спеціяліст в очорнюванні Совєтського Союзу" проф. Меннінґ, та що його книжки „повні брехні, очернень та диких видумок", як це твердив Кириченко.

Коли мова про політичну акцію УНСоюзу, то до неї, крім згаданих видавництв, треба зарахувати також і нашу акцію в Вашингтоні.

Вже більше, як 50 років УНСоюз звертався завжди та інтервеніював у нашому уряді в Вашингтоні в різних справах, що стосуються українського питання. З приводу своїх конвенцій, річних зборів та взагалі кожного більшого Союзового збору він висилав листи, телеграми, меморіяли або також і делеґації до Вашинґтону, щоб представити якусь справу, яку він уважав такою важливою, що вона потребувала окремої піддержки, особливого звернення уваги, навіть тоді, коли такою самою справою займалось якесь інше громадське тіло. Так було в часах, коли тут існувало Об'єднання Українських Організацій в Америці, так є й тепер, коли існує УККА. Якщо УНСоюз уважає за відповідне забрати слово в деяких надзвичайно важливих проблемах — як це було в 1954 році, коли то його делеґація зложила в Державному Департаменті меморіял в справі тієї небезпеки, яку несе російський імперіялізм навіть для вільних ще тепер народів, або як це було минулого року, коли то делеґація УНСоюзу вручила в Державному Департаменті окремий меморіял щодо шкідливих наслідків, які потягає за собою політика непередрішення, застосована нашим урядом до народів, поневолених Росією ще перед другою світовою війною, — то це робив УНСоюз тільки в цілі скріплення даної акції, в цілі звернення уваги нашого уряду на надзвичайне її значення. Така акція не йшла ніколи врозріз з політичною акцією будь-якої іншої організації. Вона, звичайно, була допоміжною, і в такий спосіб була представлювана перед відповідними чинниками в Державному Департаменті.

Згаданий меморіял в справі непередрішення, що був предложений в Державному Департаменті минулого року, був опісля висланий на кілька сот адрес до визначних сенаторів, конґресменів, ґубернаторів, до різних журналістів та часописів, щоб обзнайомити їх з цією важливою проблемою. До кінця року отримано 67 відповідей від різних визначних осіб, які, дякуючи за присилку, пишуть, що познайомившись із змістом меморіялу, вони при нагоді використають цей меморіял.

Коли мова про культурну працю, то, крім видавання книжок, треба ще згадати про Курси Українознавства на „Союзівці". Значення цих Курсів велике, коли взяти до уваги, що вони підховують наших будучих лідерів з молоді. Молодь, яка брала участь в тих Курсах, так ними захоплена і так багато та охоче з них користає, що коли б „Союзівка" навіть не мала жадних інших цілей, то вже самі ці Курси оправдують її набуття. До такого переконання мусить прийти кожний, хто тільки мав нагоду приглядатись тим Курсам і побачити, як багато курсанти з них користають.

Очевидно, що й цього року ми матимемо знову ці Курси. Треба тільки, щоб наші Відділи дещо більше поцікавились ними та уділювали стипендії для своїх молодих членів. Це не коштує багато, бо всього $120 за курс одного курсанта чи курсантки. Це і є найкращий спосіб підховати собі молоду людину для будучого проводу у Відділі. Очевидно, що не з кожного курсанта чи курсантки мусить вийти лідер, але все таки, коли з одного десятка студентів вийде тільки один чи два лідери, то це добра інвестиція, коли знаємо з нашого дотеперішнього досвіду, як дуже трудно дістати з молоді осіб до праці по наших Відділах.

Допомогова акція

Відомо, що УНСоюз завжди спомагав і спомагає не одну важливу ціль. Відповідні пожертви на різні цілі ухвалює, звичайно, річне засідання Головного Уряду, але в 1955 році заіснувала одна така нагла та важлива справа, що їй треба було дати помічну руку вже впродовж року. Я маю на думці ту велику повінь, яка була навістила східні стейти нашої країни та нанесла великі шкоди. Між тими, що потерпіли, були також українці. У цім випадку потреба помочі була нагла, а тому Екзекутива УНСоюзу призначила на ту ціль з допомогового фонду $1,000, як початкову пожертву, а крім того видала відозву до громадянства, щоб складали пожертви на цю важливу ціль. У такий спосіб розділено між найбільше потребуючих членів і не-членів близько $2,500.

Фінансова сторінка діяльности УНСоюзу

Я вже згадав про те, що різні бизнесові підприємства виказували колосальні зиски за 1955 рік, за рік найбільшого добробуту.

УНСоюз, як допомогова організація, не виказує зисків, бо їх не має. Згідно з асекураційними законами, всяку надвишку, яку така допомогова організація, як УНСоюз, може мати, відкладається на покриття будучих забезпеченевих зобов'язань, а певну частину даної надвишки звертається членам у формі дивіденд.

Щоб можна було говорити про якийсь надзвичайний рух у фінансовій ділянці Союзу або про якийсь надзвичайний зріст в його фінансах, щоб УНСоюз міг, під фінансовим оглядом, віддзеркалювали цей великий добробут, якого зазнала Америка, наприклад, в 1955 році, то він мусів би, в першій мірі, продати велику кількість забезпеченевих грамот, то він повинен був виказати надзвичайний рух у членах, надзвичайний зріст членських рядів. А як уже тут було згадано, минулий рік дав таку малу кількість нових членів, що його можна назвати надзвичайним, хіба під тим оглядом, що саме в році найбільшого добробуту продано так мало грамот.

В роках добробуту поодинокі підприємства продають населенню країни всього більше, як звичайно. Продають більше авт, радіових та телевізійних апаратів, холодильників, продають всяких речей більше, ніж в інші роки. Продають більше також і асекураційних грамот, як це виказують, наприклад, річні звіти різних асекураційних компаній за минулий рік. Та в УНСоюзі так не було. Він продав всього на кількадесят грамот більше, і то дитячих, ніж у попередньому році, а тому й не міг виказати якихось вийняткових успіхів. Очевидно, є ще й інші факти, які впливають, які заважують на фінансовому успіху організації, як відповідно дібрані інвестиції, смертність членів і т. п.

З огляду на малий вибір, з огляду на невеликі можливості вибору різного роду інвестицій, УНСоюз мав в 1955 році інвестиції подібні до інвестицій в попередніх роках. Як звичайно, найбільше гроша інвестовано в бондах публічної вжитковости, опісля в іншого року бондах, як міських та в бондах виряду залізниць (Рейлровд Еквіпмент). Разом інвестовано в різних бондах суму $1,307,588.51 впродовж 1955 року, а загальну суму в бондах збільшено на $1,221,568.38.

Під теперішню пору інвестується в бондах на пересічний відсоток 3.20, а що УНСоюз посідає мільйони в різних бондах, що були закуплені давніше та приносять менше як три відсотки, бо були куповані в часі, коли пересічні відсотки виносили приблизно 2.8, то з цієї причини загальні відсотки, які ми дістали на бондах та на всіх інших інвестиціях — ці інші інвестиції виносять тільки 6.39 відсотків з усього майна Союзу — були тільки 3.01. Відсотки 3.01 є обраховані від грошей, інвестованих у всіх фондах УНСоюзу, бо коли мова про відсотки, які ми мали тільки від грошей, інвестованих у посмертному фонді, як це було подавано кожного року, то вони виносили 3.04.

Більшу зміну у відсотках на вище могли б принести тільки інвестиції в морґеджах. Хоча в 1955 році уділено дещо більше морґеджів, ніж у попередніх роках, все ж таки їх ще є замало — бо загальна сума, інвестована в морґеджах, виносить тільки $828,049.75 — щоб вони могли заважити на якійсь більшій підвищці загальних відсотків від усіх інвестицій.

Упродовж 1955 року ми уділили морґеджів на суму $187,000, а збільшили морґеджові інвестиції на $129,941.36. Уділюючи морґеджі впродовж минулих років, ми держались стисло засади, щоб не давати більше, ніж 50 відсотків оціненої вартости даної реальности. З огляду на те, що з таким консервативним підходом до цієї справи було майже неможливо діставати будь-які морґеджі, на річних нарадах Головного Уряду з 1955 року рішено, щоб при уділюванні морґеджів бути дещо більше ліберальним та уділювати приблизно 60 відсотків оціненої вартости реальности. І ми переконались, що, уділюючи коло 60 відсотків з оціненої вартости якоїсь реальности, існує вже більша можливість інвестувати гроші в морґеджах. Очевидно, що, уділюючи якийсь морґедж, ми беремо під увагу не саму тільки оцінку даної реальности. Тут важливим є також льокація реальности, прихід з неї, в якому стані вона знаходиться та фінансова спроможність даного власника. Це все треба брати під увагу, бо лише на підставі цілости всіх зібраних і існуючих фактів, можна зорієнтуватись, чи даний морґедж можна уділити чи ні, та на яку суму.

Збільшення майна УНСоюзу впродовж 1955 року було нормальне, бо коли в 1954 році ми збільшили маєток Союзу приблизно на $1,150,000, то вже заздалегідь можна було припустити, що звишка в 1955 році буде більшою. Вона виносила $1,310,366.86, а загальна сума всього майна виносила $17,720,385.35.

Видавництво „Свобода"

Я вже згадував про культурну працю УНСоюзу, а тепер треба про неї згадати ще й при звідомленні про „Свободу". Бо вже сама „Свобода" виконує певну ділянку культурної праці. От візьмім під увагу хоч би ті сторінки, які мають в „Свободі" поодинокі молодечі організації, як Пласт, студенти, спортовці, СУМА, МУН і ОДУМ. Ці сторінки мають виховне значення для молоді, а тим самим виконують відповідну культурно-виховну ролю в нашому житті. Та вже неоцінене значення має додаток до „Свободи", дитячий журнал „Веселка", яку редаґують наші найкращі знавці дитячої літератури, дитячої душі. Коли судити з тих листів, які надсилають до редакції та адміністрації „Свободи" діти та батьки, то „Веселка" вповні задольняє вимоги вчителів та дітвори. „Веселку" читають і вивчують не тільки в північній та південній Америці, але також по різних країнах Европи, Африки, Австралії, — всюди, де тільки є українські діти. З усіх сторін світу, з усіх-усюдів дістаємо прохання присилати якнайбільше чисел „Веселки". Одиноке нарікання, яке маємо в зв'язку з її виданням, це нарікання в справі паперу. Думаю, що вже з кінцем біжучого року наладнаємо й цю справу. Виходить таке, що треба буде перейти на передплату і видавати „Веселку" на доброму папері та в іншому форматі. Такі є майже однодушні вимоги великої кількости читачів цього дитячого журналу. В кожному разі, конечно треба зробити таку спробу, щоб задовольнити голоси і вимоги, яких є тепер чимраз більше.

Коли ми є вже при „Веселці", то треба тут ще згадати про те, що „Свобода" видала три книжечки для дітей, а саме: „Козацька Дитина", „Богута-Багатир" і „Кобзарева гостина".

Упродовж 1955 року ми продовжували також видавання окремої картки при „Свободі": „Література, мистецтво і розвага".

Говорячи про різні видання та їх культурне значення, не можна поминути такого цінного видання, яким є книжка англійською мовою: „Муза в неволі". Це — збірка поезій українських письменників, замордованих большевиками. Вона появилась також коштом видавництва „Свободи".

Крім того, впродовж 1955 року, ми впровадили ще одну додаткову картку в „Свободі", якої досі не було. Саме тепер у місяці травні минає рік, як ми почали видавати окрему картку: „Трибуна УНСоюзу". Ця картка призначена виключно для статтей та інформацій про УНСоюз. Щоб можна було продовжувати видавання цієї окремої картки, потрібно, щоб поодинокі Відділи постійно надсилали звідомлення про свою працю. Головні та відділові урядовці повинні подбати про те, щоб бодай час від часу на даній сторінці появлялась якась згадка про те, що робиться по Відділах в їхніх місцевостях. Знаємо, наприклад, що в багатьох Відділах є поодинокі великі родини членами УНСоюзу. Чому не зробити знимки з такої родини та не прислати її для вміщення на згаданій Союзовій картці? Чому не написати про таку родину, і в такий спосіб не дати добрий приклад іншим до наслідування? Треба писати не тільки про працю Відділу, як цілости, але також про працю поодиноких активних урядовців чи членів даного Відділу. Хай буде згадка про діла тих Союзовців, що своєю працею на те заслуговують. Колись може не було місця на такого роду описи. Тепер маємо окрему картку, призначену тільки для цієї цілі. Отже, треба її використати. Бо, щоб та „Трибуна УНСоюзу" була цікавою, треба мати матеріял від різних Відділів, від різних урядовців, від різних членів та з різних місцевостей.

Календар

Новиною треба вважати не так саму появу календаря, як факт, що це перший раз, за останніх кількадесят років, вислано календар усім читачам „Свободи". У початках існування Союзу кожний член був зобов'язаний взяти календар і заплатити за нього. Опісля це скасовано так що одержування календаря було оперте на добровільній передплаті. Минулого року ми вислали календар впрост до всіх читачів „Свободи" і просили заплатити на нього $1. Ми вислали майже 20,000 примірників календаря, з чого звернено нам тільки кількадесят, одначе, коли мова про заплату за календар тими, що його собі задержали, то справа представляється так, що досі ми дістали заплату приблизно від 50 відсотків читачів. Тому, користаючи з цієї нагоди, з нагоди оцього річного збору, я апелюю до тих усіх членів, що мають календар, а ще досі не заплатили за нього, щоб вони прислали конечно свою належитість. Це ж тільки один доляр за календар, що має так багато цінного та цікавого матеріялу!

При цій нагоді згадаю ще про один додатковий факт, сполучений з висилкою згаданого календаря. Велика кількість членів, висилаючи належитість за календар, долучували звичайно ще якийсь даток на „Веселку" чи взагалі на поліпшення видавництва „Свободи". У такий спосіб ми дістали ще додатково кілька тисяч долярів, крім належитостей за календар.

Адміністрація Видавництва „Свободи"

Нижче подаємо приходи і розходи, які мало Видавництво „Свобода" за 1955 рік:

ПРИХІД

Передплата від членів УНС	$76,300.00
Передплата від читачів	23,965.88
Кольпортаж	3,879.47
За оголошення	36,092.05
За друкарські роботи	37,089.48
Продаж книжок, календарів, карток	9,954.65
Пресовий Фонд „Свободи"	7,791.52
Зворот за електрику і газ від УНС	408.00
Зі змін адрес	140.78
Зворот за телефон	49.59
Зворот за пошту	132.74
Продаж альманаху	4,627.46
Різні	1,167.46
	$201,599.07
Продажний опуст	677.28
Разом	$200,921.79

РОЗХІД

Платня редакторів	$21,869.00
Платня робітників	80,979.26
Платня кореспондентів	11,760.50
Поштові видатки	13,698.75
Папір і інші матеріяли	43,680.75
Чинш	7,500.00
Електрика і газ	2,213.39
Телефон	1,381.00
Канцелярійні видатки і приряди	1,213.47
Друкарські приряди, частини до машин	3,030.97
Книжки, календарі і картки	3,702.53
Повісті, переклади, газети, пожертви	3,305.00
Поштова скринька	24.00
Асекурація від вогню і випадків	1,275.76
Федеральне і стейтове забезпечення	3,220.14
Комісове від оголошень	1,306.78
Репрезентація	222.93
Різні	5,815.38
	$206,199.61
Купний опуст	114.13
Разом	$206,085.48

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ:

З кінцем 1954 р. було	$ 8,352.25
Прихід за 1955 р.	200,921.79
Розхід за 1955 р.	206,085.48
Осталось	$ 3,188.56

Коли порівнювати подані вище приходи і розходи за 1955 рік, з приходами і розходами за попередні роки, а зокрема за 1954 рік, покажеться, що в 1955 році приходу було менше приблизно на суму $13,000, ніж це було в 1954 р. Різниця походить з того, що платня робітників була в 1955 році на $4,000 вищою, а в тому самому часі друкарських робіт було на $9,000 менше як в 1954 році. Щодо інших позицій, то більших різниць немає. Є тільки ще одна позиція, на яку треба звернути увагу, а саме — передплата за „Свободу" від читачів, що не є членами УНСоюзу. Кількість передплатників, а тим самим і сума, яку ми від них дістали, зменшилась знову в 1955 році, подібно, як вона зменшилась була в 1954 році, приблизно на $1,000. Деякі з передплатників померли, деякі стали членами УНСоюзу і отримують часопис вже як члени, а деякі перестали взагалі передплачувати „Свободу", бо, мовляв, немає часу читати. Очевидно, така причина не витримує критики, і треба тільки дивуватись, як дуже скоро ми забуваємо, чи хочемо забути своє рідне слово.

У збільшенні кількости передплатників багато могли б допомогти Відділові урядовці та організатори, при організуванні нових членів. Бо не раз трапляються випадки, що з якихось причин неможливо вписати дану особу в члени організації. У таких випадках можна, власне, спробувати переконати таку особу, щоб вона бодай передплатила часопис.

Культурна Комісія

Великий державний муж, якого історія, може, зарахує до найбільших державних мужів 20-го сторіччя, бувший прем'єр Англії, Винстон Черчил писав, що „прийде день, коли цивілізований світ певно пізнає, що коли було б поваленo большевизм у самих зародках, то це було б напевно невисказаним благословенством для всього людства". Згадую про це, бо до такого самого висновку та переконання прийшов ще скоріше професор Міссісіпського університету, Джордж Кербон, прочитавши книжку „Україна 20-го сторіччя", видану УНСоюзом, а написану проф. Меннінґом. Проф. Кербон писав у своїй рецензії на згадану книжку, що західні великодержави втратили „золоту нагоду" знищити большевизм у самих його початках, бо не взяли до уваги й не узглядили справедливих домагань та аспірацій українського народу до волі та до своєї держави.

Як дуже подібні ці слова, як дуже подібні обидва зовнім правильні висновки! Коли ж УНСоюз видає такі книжки, які допомагають чужинцям витягати правильні консеквенції щодо значення й ваги української проблеми, то тим самим Союз веде таку працю, яка є корисна і помічна в теперішньому положенні українського народу. А коли ця праця корисна, то її треба продовжувати ще з більшим успіхом, ще з більшим розмахом. А беручи до уваги теперішню політику Кремлю з його „мирною коекзистенцією", та з уваги на те, що ця політика заманює в свої обійми чимраз більше народів, згадану нашу працю треба не тільки продовжувати, але й значно посилити. У тій цілі потрібно належного плянування, яку то функцію при УНСоюзі сповняла вже довший час окрема Культурна Комісія. Ця Комісія проводила в життя ухвали річних засідань Головного Уряду чи знову Конвенцій, головно в справах видавничих. Як голова цієї Комісії, підношу цю справу на цьому річному засіданні тому, що згадана Комісія якраз тепер повинна б посилити свою працю не тільки з рамени Головного Уряду УНСоюзу, але поширити її також на Відділи, а саме тепер вона здекомплетована, через смерть деяких її членів, чи знову через зміни, які зайшли в виборі головних урядовців на минулій конвенції УНСоюзу. Супроти того, вказаним є, щоб на цьому нашому засіданні перевибрати чи доповнити цю Комісію відповідними новими членами.

Закінчуючи це звідомлення за минулий рік, хочу ще зложити щиру подяку всім тим урядовцям і членам УНСоюзу, які не жалували й не жалують свого часу та допомагають в розбудові УНСоюзу, маючи завжди перед очима ту правду, що своєю працею в користь УНСоюзу вони допомагають також розвиткові всього нашого життя, вони через Союз допомагають також і визвольній справі українського народу.

ЗВІТ ЗАСТ. ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА МИХАЙЛА ПІЗНАКА

Mr. President and Members of the Supreme Assembly of the Ukrainian National Association:

During the past year our Organization has continued to grow and expand as is evidenced by the substantial increase of our total assets, namely, from $16,551,208.00 at the end of 1954 to $17,869,927.00 as of December 31, 1955, a gain of over $1,300,000.00 in one year. The number of membership certificates also increased from 72,816 to 73,701, showing a net gain of almost 900 certificates for the same period.

I call attention to these salient facts at the very outset of my report because many of our members fail to fully appreciate that each of us is a part owner in this great enterprise and should be primarily interested in its further welfare and management.

I must confess that, although I had been associated with the UNA for upwards of 20 years, I was quite amazed at the many complexities and vastness of the structure and operation of our fraternal organizational life. The further delving into this matter has imbued me with a sincere and profound regard not only for the Ukrainian pioneers whose dogged perserverance, loyalty and devotion created and fostered the growth of our Association but also for the many devoted members and Branch officers who at great personal sacrifice of time and effort are continuing to labor in its behalf so well that "Batko Soyuz" has become the greatest Ukrainian fraternal institution in the world.

However, we cannot smugly rest on these laurels and be content to merely coast along. Unless Ukrainians continue to be a progressive, dynamic force in Ukrainian community life, the seeds of deterioration will set in and we will find ourselves on the downgrade path. Subsequent efforts to stem the decline and begin the uphil climb again may prove to be not only very costly but may even prove disastrous.

To be a Supreme Executive Officer in name only had no appeal or satisfaction for me and consequently I endeavored to cooperate with the other Supreme and Executive officers to the fullest extent possible throughout the year.

I attended and participated in six Executive Meetings and fulfilled all the assignments and duties specifically given me by our President, Mr. Halychyn, and the Executive Committee. I also frequently conferred and advised with our President and the other Executive Officers on the numerous and complex problems which confronted us in the operation and administration of the UNA as well as "Soyuzivka" at Kerhonkson.

As Chairman of the United UNA Branches of the New York Metropolitan Area, I held six meetings attended by representatives of our UNA Branches of the Greater New York and New Jersey areas. As a result of their cooperation and also our Supreme Officers in this vicinity, two successful UNA Festivals were held at Soyuziwka, one in June and the other in September. Excellent entertainment and sports programs were presented and the success of these Soyuzivka Festivals have now become traditional events of our UNA activities.

I attended and spoke at UNA meetings and affairs held at Rochester, Chicago, Troy, Pittsburgh and Astoria as well as at other functions held in cities such as Elizabeth, Newark and New York. While attending at the aforementioned cities I made every effort to visit as many of our Organizations as possible in order to become better acquainted with and informed of their current problems, and listened to their suggestions for the improvement and greater integration of UNA activities in their areas. These trips and personal contacts with our local membership and officers clearly indicated to me the great necessity for more frequent visits by Supreme Officers, not only to the larger cities but also to the smaller areas, many of which have not been visited by any Supreme Officers for many years. The personal guidance, advice and assistance of our Supreme Officers would immeasurably help solve many of the current local problems and would preclude the all too numerous stagnant and inactive situations that presently prevail in many areas and localities. I also noted that our membership is appreciative and responded to sincere and understanding attention given by Supreme Officers. I was also amazed at the great untapped reservoir of potential UNA membership, which comprises not only many of our American-Canadian born generation but also thousands of our older immigrants who drifted away from Ukrainian National Association participation.

There are likewise many thousands of newly arrived Ukrainians whom wehave failed to properly inform and impress with the important and vital role that UNA has played in our daily communal life as well as the many substantial benefits and security to be deriven by them and their families as a result of membership in the UNA.

I also attended and represented our Association at the Ukrainian-American Veterans Convention held at Soyuzivka, Suma resort at Glen Spring, New York, the UYL-NA Convention at Pittsburgh and also attended with Mr. Slobodian at Ukrainian Workmen's Association Day at Glen Spey, New York. Also attended the Bi-Annual Meeting of the United Ukrainian-American Relief Committee at Philadelphia to which I was elected Vice-President. There were also numerous other functions I attended of organizations in which our membership participates.

In September I participated in the presentation of the UNA Memorandum to the State Department of Washington, D. C., in company with Mr. Halychyn and Mr. Dragan.

Inasmuch as the other o;cers and Mr. Halychyn, Mr. Slobodian and Mr. Herman are setting forth all the activities and their import in detail I shall refrain from discussing these matters in this report for the sake of brevity. It will suffice to say that I participated at most of these deliberations and activities, devoting a great deal of time and in fact my activities on behalf of UNA have necessitated adsence from my home and office of over 30 days during the past year.

In closing, I would like to leave this thought in mind:

Our Association must formulate and put into action the following items:

1) We must open and follow up every avenue of contact with our youth, both American and Canadian born as well as those who have emigrated from Europe recently, and endeavor to constructively assist them in their problems. We very often hear the lament by our officers and old members that the youth have lost interest in the UNA and are drifting away from our ranks. We should sit down and fully analyze ourselves as to whether the UNA has been to some measure lax in interest in the welfare of its youth and whether we are not drifting away from them. Greater opportunities and encouragement should be given to the youth to participate in our cultural courses, establishment of children's camps, further sponsorship of scholarships and to encourage and foster greater activity in our local subordinate assemblies. If we sincerely desire future youth membership in our UNA fraternal life we should give them an opportunity also to carry the ball.

3) We should strive to increase our mortgage loans investments and make them more readily available not only to our membership but also to the Ukrainian people in general. Our increased activities along these lines have already shown a marked effect in our communities. Furthermore our income is also substantially increased.

3) We must take a more active interest and participate in the activities of other Ukrainian organizations.

4) We must play a more active part in fostering and propagating the spirit of mutual understanding, tolerance and fraternity among our Ukrainian populace. We should unflinchingly and frankly combat any bigorty, discrimination, and petty personal, political and group bickerings and animosities which only tend to impede and destroy our organizational objectives as well as the unity of our Ukrainian people in general.

5) We must completely re-examine our organizational structure and formulate a clear and concise program to further the attainment of our objectives.

6) We must use every means, such as pamphlets of information and instruction, containing necessary data and techniques to be used by our officers, organizers and members to increase our membership. These should be in the form and manner currently employed by large insurance companies as well as other similar aggressive fraternal organizations.

with 7) Our local Assemblies should sponsor Cultural programs in the communities.

As our Organization continues to grow we are confronted with greater problems and challenges. I am certain if we sincerely dedicate our mutually cooperative effort the solution of these problems may be made much easier and we will also have the personal satisfaction of having fulfilled our obligations responsibilities and duties to the ideals and purposes for which "Batko Soyuz" stands.

M. Piznak

(Продовження буде)

СВЯТКУВАННЯ 30-РІЧЧЯ СМЕРТИ С. ПЕТЛЮРИ

По всіх країнах, де є українські громади, відзначено 30-ліття трагічної смерти св. п. Симона Петлюри. Цьогорічні святкування були ще одним яскравим доказом того, що С. Петлюра є найбільшою постаттю новітнього розділу нашої історії, втіленням наших державницьких традицій. Ми прикрасили постать Симона Педлюри ореолом Провідника нації з огляду на ролю, що він її відіграв у подіях національної революції, та на найвище становище — голови Директорії УНР і Гол. Отамана її військ, але ми мало знаємо якості Петлюри, як людини, і недостатньо розповсюджені серед нас відомості про його життя і творчий шлях, як індивідуума.

Про це повинні були в першу чергу подбати безпосередні учасники революції 1917-21 рр., ті, які знали С. Петлюру особисто і разом з ним під його проводом тоді працювали. УНР-івська еміграція зробила поважний вклад у ділянці педагогічно - науковій, але не спромоглася видати спогади про С. Петлюру, його біографію, його статті і промови. У цій важливій ділянці зроблено, на жаль, дуже мало. Перша докладніша біографія С. Петлюри появилася майже через 25 р. після його трагічної служби, не видано жадного поважного збірника творів С. Петлюри, не мали ми навіть пристійного його портрету. Були, звичайно, окремі статті про С. Петлюру, що друкувались у тогочасних укр. журналах і часописах у Чехії, Франції то-що, але їх збереглося дуже мало і ці статті залишилися невідомими для ширших кіл еміграції.

Тому треба з приємністю підкреслити, що цьогорічні святкування річниці смерти С. Петлюри в ЗДА та, очевидно, і по інших країнах — спричинилися до глибшого пізнання Його. По-перше, з нагоди цієї річниці редакція „Свободи" вмістила велику і майже нікому невідому статтю С. Петлюри про Ів. Франка, яка ще в 1913 р. була надрукована у редагованім ним журналі „Украинская жизнь" — єдиного у тодішній Росії з українською тематикою. Автор показав у ній своє глибоке розуміння творчости ім. Франка і виявив себе добрим журналістом і літературознавцем. А це ж було ще в 1913 році! Один з моїх знайомих, прочитавши цю статтю, сказав: „Я ніколи не сподівався, що С. Петлюра так глибоко вивчав українську літературу і міг дати таку фахову і широку засягом характеристику творчости Ів. Франка". Аналогічну репліку чув я від другого приятеля з приводу листа Петлюри до одного з генералів, що його було надруковано в журналі „На слідах", а потім в „Укр. Пром." і бюлетені УНДС. Багато українців було приємно здивовані глибоким розумінням політично-громадських процесів і широко - державницькою аналізою подій, що їх подав у цьому листі С. Петлюра. А це тому, що ми досі не знаємо Петлюри і що мають певний вплив побрехеньки наших ворогів, які окреслюють його, як обмеженого недоука, який лише через збіг обставин досяг високого становища.

Велику ролю у розкриті образа С. Петлюри відограє збірник його статтей і промов, що його скомпоновано (нарешті!) заходами Ц. К. вшанування пам'яти С. Петлюри і видано УВАН з нагоди 30-тої річниці його смерти. Уміщений у збірнику матеріял показує С. Петлюру не тільки, як талановитого публіциста, промовця, а також, як державного мужа, політичного і великого патріота. Збірник цей відбиває дух доби й є цінним джерелом історичних подій. Вважаємо, що кожний свідомий українець повинен придбати цю цікаву і вартісну книгу.

А. Гудовський.

65-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ПРОФ. І. МІРЧУКА

7-го липня ц. р. Український Вільний Університет відсвяткував 65-літній ювілей свого теперішнього проректора, заслуженого довголітнього ректора, проф. д-ра І. Мірчука, що поклав основи для віднови діяльности Університету після його евакуації із Праги до Мюнхену та осягнув для нього офіційне признання зі сторони Баварського Міністерства Освіти.

Святочні збори в конференційній залі Німецького Музею в Мюнхені в приявності чисельної публіки, зложеної з представників різних громадських організацій і установ, відкрив ректор проф. Микола Василів коротким вступним словом, вказуючи на характер цього ювілею.

Після привітання Ювілята представником Українського Технічно - Господарського Інституту, проф. Д. Пеленським, виголосив проф. д-р О. Кульчицький доклад про науково-філософічну діяльність проф. І. Мірчука. Доповідач дав присутнім в 40-хвилинній доповіді образ філософічного аспекту багатогранної наукової творчости проф. І. Мірчука у формі „портрету філософа української духовости". Осередком філософічної творчости проф. Мірчука була, на думку доповідача, проблема духовости українського народу, бачена крізь призму українського світогляду. Духовість, окреслена доповідачем за сучасними філософічними поглядами, як „постать українського здійснювання вартостей" у формі притаманної української культури і з неї виникаючого почуття післанництва українського народу, як посередника поміж Сходом і Заходом (Липинський, Мірчук), виражається в окреслених компонентах української культури. Ці компоненти були розглядані проф. Мірчуком у його творчості на тлі загальнослов'янської філософії та виражаються в окреслених настановах. До них зараховує проф. Мірчук практистичний характер української свідомости, пов'язаність із землею („антеїзм" в термінології проф. Ю. Шереха), звідси виникаючу близькість до природи, „прафункцію серця" в українській культурі (гл. за проф. Мірчуком „Філософія серця — Юркевича), повну терпимости, неформалістичну релігійність, містицизм і месіянізм, що його змістовий аспекв виражається у завданні посередництва України поміж Сходом і Заходом. Практицистичне здійснювальне змагання, що його проф. Мірчук в українській духовості теоретично стверджував, виявилося, як сказав доповідач, одночасно в діяльності проф. Мірчука, справді, велетенським вкладом незвичайно успішної праці Ювілята, що мала запізнати Західню Европу з українською духовістю і її завданнями на Сході.

Про цю діяльність Ювілята, почавши від заснування Університету, говорив проф. П. Курінний, вказуючи на виїнятковї заслуги проф. Мірчука в нашому періоді. Доповідач прекрасно насвітлив відпорність українського духа на всі удари московського режиму, так царського, як і комуністичного, на які українство відповідало новими здобутками в ділянці науки й культури, недбаючи на гостроту переслідувань з боку Москви, й без огляду на фізичні втрати, що мусіли би для не одного народу завершитися національною катастрофою.

Після відчитання привітального письма Іх Ексцеленції Апостольського Візитатора, Архиєпископа Кир Івана Бучка, в якому наш Владика підніс заслуги Ювілята на полі української культури та уділив йому своє Архиєрейське Благословення, виголосив слово Декан Філософічного факультету, проф. д-р В. Державин, підкресливши ще особливо пов'язаність творчости Ювілята із античною культурою й античною філософією та його зацікавленість проблемами естетики.

Ювілят зі свого боку висловив свою вдячність Українському Громадянству та Сенатові Українського Вільного Університету за цю врочисту зустріч та доповнив образ діяльности, що його подали референти, ще історією праці в Українському Науковому Інституті в Берліні, в якій чимало допомагала йому, а тим самим і всій нашій спільноті, його дружина п. Марія Мірчук.

Відспівання Академічного гимну та „Многая літа", що його виконали члени Хору „Дніпро", під керівництвом о. проф. І. Заяця, надали цій святочній зустрічі ще більш урочистий характер.

ПЕРЕД З'ЇЗДОМ ЛІҐИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Більш як 1,500 української молоді з Канади та Америки візьмуть участь у цьогорічній конвенції Ліґи Української Молоді Північної Америки. Конвенція відбудеться в місті Воффало, в днях 31 серпня до 3 вересня, що якраз припадає на зв'язаний з Днем Праці кінець тижня.

З уваги на те, що конвенція відбудеться на кордоні між Америкою і Канадою, є сподівання, що візьме в ній участь якнайбільша кількість української молоді, одинаково з Канади, як із ЗДА.

Загальна підготова конвенції багатьох її атракційних імпрез є вже віддавна у повному ході і є надія, що ця конвенція буде одною з найуспішніших. Загальні сесії конвенції відбуватимуться в Готелі Статтлер у Воффало, а величавий концерт відбудеться в авдиторії Клеймане Мюзік Гол.

На чолі підготови конвенції стоїть кількалітній місто-голова Ліґи на Канаду, п. Володимир Зварич. Разом з ним належать до конвенційного комітету пп. Василь Полевчак, Іван Мичел та Володимир Бакад і Л. В. Коссар.

Крім головного конвенційного комітету є ще ряд підкомітетів, в склад яких входять такі особи: Анна Фей, Джін Майнерик-Гарасим, Андрій Бойко, Ляверка Кордюк, Володимир Гобчик, Михайло Вічорек, Євгенія Лиско. До торонтонського комітету, що також відповідає за мистецькі та розвагові імпрези, належать ще д-р В. Зінчишин, Анна Рос, Роман Мандзюк, Зеня Стрільчук, Іван Гримчук, Михайло Ориxівський, Василь Гладун, Євгенія Лиско та Ярослав Вілак.

Головною атракцією конвенції буде величавий концерт, який відбудеться в Клеймане Мюзік Гол в неділю пополудні. Чоловічий хор Українського Канадійського Леґіону виступить там із селекцією українських та клясичних пісень. Хор виступає під проводом п. Ю. Головки. Танцювальний ансамбль МУН із Монтреалу виступає під проводом п. Петра Маручака. Пан Маручак із своєю танцювальною групою знаний у Монтреалі та околиці як один із найкращих, відомий із виступів на телевізії, як „Гуцулка Ксеня" Соня Сахно - Климець, відома у Канаді, яка виступить із кількома українськими народними піснями. Рівночасно бас-баритон п. Семчишин із Вінніпеґу виступить із сольом. Пан Семчишин добре відомий українській та неукраїнській музичній публіці на заході Канади, головно у Вінніпеґу. Востаннє відзначивсь в ролі, яку звичайно співає славний бас Езіо Пінза у „Савт Пасіфік".

Зогляду на це, що ця конвенція відбувається в часі „Лейбор Дей вікенд", просимо українську молодь, як також все українське громадянство, щоб воно завчасу постаралось поробити потрібні зарядження із готелем Статтлер, як і постаратись наперед замовити білети на концерт. Головний Комітет просить, щоб всі заінтересовані постарались поробити відповідні замовлення, комунікуючись із п. Євгенією Лиско на адресу:

255 Indian Road,
Toronto, Ont., Canada

З українсько-канадійських організацій, що беруть участь у цій конвенції є: Молоді Українські Націоналісти Канади, Союз Української Канадійської Молоді та відділ Українсько-Канадійських Ветеранів, число 360.

LEON KOSSAR
Publicity Chairman
UYL—NA Convention

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Гартфорд, Конн.

Праця „Самопомочі".

Тутешня „Самопоміч" розпочала свою діяльність 4-го січня ц. р. і одержала відтак від Ліґи Федеральних Кооператив письмо, що на кредитівку — якою члени найбільше цікавляться — одержить „Самопоміч" чартер доперва по році своєї діяльности, т. є 4-го січня 1957 р.

Чим може ця нова організація похвалитись?

Її осяги на протязі піврічного існування є малі, але зате наші надії на майбутнє більші. Покищо придбала референтура суспільної опіки для двох родин найновіших іміґрантів мешкання і працю, а понадто виєднала з фонду Суспільної Опіки гроші, які на основі рішення Управи „Самопомочі" розділоватиметься батькам — членам такі одноразові допомоги: батькам, що мають 5-ро дітей на удержанні 12 дол.; на 4-ро дітей 10 дол.; троє 8 дол.; двоє — по 6 дол. і на одну дитину 4 дол. Члени бездітні і самітні по три доляри.

Приділи ці будуть на майбутнє реалізовані також з прибутків „Самопомочі". Можливо, що деякі категорії родин, прим. з 2-ма дітьми, одною дитиною, бездітні й самітні одержуть ці приділи щойно в наступному році, бо буде це залежати від того, скільки дітей прибуде ще з найновішими іміґрантами.

Зате слабше признання належиться культ-освітньому секторові: з проєктованої низки рефератів на суспільні, наукові та виховні теми відбулися ледве два („Книжка і її вплив на людську культуру" та „Знищення ворогом обох наших церков на рідних землях") і то при малій скількості слухачів. Причини: тотальне незацікавлення духовими справами нашої іміґрації.

Що плянує „Самопоміч" на найближче майбутнє?

Вона, — поза увагою до переселенчої справи та до справи дітей своїх членів, приступає до організування аматорського гуртка. В тій цілі прибуде до Гартфорду на постійно професійний режисер, і „Самопоміч" оглядається за жіночими й чоловічими силами до гуртка, який мов би восени розпочати свою діяльність. Понадто „Самопоміч" плянує організацію дитячого садка і „каси хворих" для своїх членів.

Що з тих задумів Управи дасться здійснити, покаже майбутнє; та покищо належить п. Мих. Кузьмі, як орг. референтові, висказати належну подяку за його хоч скромну, але вперту дотеперішню працю.

Емпе

ГОСПОДАРСЬКІ ВІСТІ

БОЯТЬСЯ ЗБІЛЬШЕННЯ ЦІН КОШТІВ ПРОЖИТКУ

З Ріо де Жанейро повідомляють, що мешканці тієї країни побоюються, що 1-го серпня можуть знову почати збільшуватися ціни на консумційні товари, бо того дня починає діяти закон про збільшення заробітної платні з 33 долярів місячно до 47.50 доляра. Деякі ціни вже подвоїлися від початку цього року, а домашні господині роблять запаси харчів, і це ще більше причиняється до зросту цін.

ЗБІЛЬШУЮТЬСЯ ВИДАТКИ НА ПРОМИСЛОВІ І ГРОМАДСЬКІ БУДІВЛІ

В першій половині цього року видатки на будову промислових і громадських будівель становили рекордові суми. На будову промислових приміщень видано 1,096,000,000 долярів, а на публічні праці при будівлях — 2,154,000,000 долярів, що є на 26 відсотків більше як в тому самому часі минулого року. Не можна передбачити, чи цей рекорд втримається в другій половині цього року, з огляду на страйк сталеварників, який тривав майже один місяць, внаслідок чого зменшилася продукція сталі.

КАНАДА ЗБІЛЬШУЄ ІМПОРТ СИРІВЦІВ

Досі Канада більше вивозила своїх сирівців до ЗДА та інших промислових країн, але в 1955 році вона вивезла їх тільки на суму 425,000,000 долярів, а ввезла на 530,000,000 долярів, бо в тій країні збільшується власний промисл. Тепер в Канаді кожна четверта особа затруднена в промислі, і щодо упромисловлення вона стоїть на другому місці по ЗДА. 16 відсотків робітників в Канаді працюють в автомобільній промисловості і при залізній та алюміновій при будові залізничих возів та писальних машин; 9 відсотків при паперовій промисловості та при залізній та алюміновій промисловостях. Із ЗДА Канада привозить нафту, вугілля, бавовну, сірку, фосфорат і залізо.

ЕЛЕКТРІВНЯ НАД СТ. ЛАВРЕНТІЄМ ПОЧНЕ ПРАЦЮВАТИ ЧЕРЕЗ ТРИ РОКИ

Електрівня над рікою Ст. Лоренсом коло Массени, Н. Й., буде готова до трьох років і тоді почне денно продукувати 1,500,000 кіловатів електричної енерґії. Цю електрівню будують на основі порозуміння між урядами ЗДА і Канади, згідно з яким ріка Св. Лаврентія доступна буде для плавби кораблів від океану аж до Великих озер на кордоні ЗДА і Канади. Була велика боротьба за те, хто має будувати цю електрівню: приватні фірми чи стейт. Публічна опінія була за тим, щоб Нюйоркський стейт заряджував цією електрівнею. Вона має продукувати електричну енерґію в вересні 1959 року.

ЗБІЛЬШЕННЯ ВИДАТКІВ НА КОНСУМЦІЮ СПРИЯЄ ЕКОНОМІЧНІЙ ЗВИШЦІ

Департамент торгівлі стверджує, що збільшення видатків на закуп консумційних товарів сприяє економічному зростові країни. Продаж товарів в роздрібній торгівлі зросло на 4 відсотки в першій половині цього року в порівнянні з минулим роком, збільшилися видатки на нові інвестиції в промислі і вони зрівноважили в економіці те, що спричинила знишка в автомобільній промисловості.

ЗДА РОЗГЛЯДАЮТЬ ПИТАННЯ УЧАСТИ В МОСКОВСЬКОМУ ЯРМАРКУ

Уряд СССР обіцяє купити американських товарів на суму 15,000,000 долярів, якщо ЗДА погодяться влаштувати свій Промисловий і Рільничий Ярмарок в Москві найближчого року. Так зізнав на конґресовій підкомісії представник корпорації „Міжнародні Ярмарки" Готфрід Нюберґер, який заявив, що совєтський уряд обіцяє купувати американські товари, які будуть виставлені на тому ярмарку. Департаменти торгівлі і рільництва підтримують проєкт влаштування такої виставки в Москві, але державний департамент трохи обережніший в цій справі, хоч і не ставиться до неї зовсім неґативно. Московський уряд вже визначив площу 75,000 квадратових стіп завбільшки, хоч вона була б замала для всіх американських учасників цього ярмарку — виставки.

НОВІ КНИЖКИ

Появилася вже друга частина праці проф. М. Стахова: „Перша Совєтська Республіка в Україні", II, 1956, Дітройт, стор. 240, що дає нам історію російсько-большевицької аґресії проти УНР і яка є закінченням першої частини, що вийшла 1955 року під заголовком „Відки взялася совєтська влада в Україні", стор. 104.

В окремих розділах автор з'ясовує конституційний розвиток совєтської влади в Україні, її задуми, протидії уряду УНР, подає перебіг Берестейських мирових переговорів, дуже влучно змальовує дволичну й підступну гру Москви, що врешті закінчилася самоліквідацією першої совєтської республіки в Україні.

Наш відомий правник, проф. М. Стахів, дуже цінною працею збагатив нашу історичну літературу тієї складної доби, що, на мою думку, за браком спеціяльної монографії, представлена в досі опублікованих наших історіях поверховно і просто туманно. Заслугою праці є передусім широке використання джерел, наших і совєтських, й об'ємисті цитати з них, що уможливлюють читачеві відчути революційні події; заслугою її теж є, що він перший призадумався над проблемою періодизації цієї доби для нашої історії, і що підійшов до документації доби з точки зору конституційного фахівця - правника. Написана праця живо, так, щоб зацікавити й пересічного читача.

Ця праця виповнює прикру прогалину в нашій літературі, що давно відчувалася, й тому вона є прислугою нашій справі. Зокрема наша молодь має в ній знаменитий порівняльний матеріял для студій над московськими методами, застосованими до інших сусідів України, як Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Чехословаччина, та їхньої долі.

Щоб ця важлива праця з її багатством джерельних матеріялів найшла відповідний відгомін у американських й англійських істориків, треба її дещо переробити й видати в перекладі. Не нарікаймо на нікого, а тільки на себе самих, якщо ця доба представлена тільки з московського становища. Деяка ревізія проведена вже у праці Едварда Чапета Кар-а, в його першім томі Большевицької Революції, 1951, — але недостаточна.

На жаль, техничне видання праці викликає поважні застереження. Так можна було видавати книжки колись в Коломиї але не тепер в Америці. В першій частині праці немає ні українського, ні англійського змісту; в ньому згадується передмова д-ра Володимира Галана, що її взагалі в книжці немає. Немає теж індексу імен і спису бібліографії, що подана тільки в нотках на сторінках. Так не можна книжки випускати в світ, бо книжка і її оформлення віддзеркалює теж культурний і естетичний рівень нашої спільноти перед американцями.

Роман Смаль-Стоцький

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ РУЙНУВАННЯ УКРАЇНИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ють за руйнування церков і історичних пам'яток Відділ охорони пам'яток архітектури при Комітеті в справах будівництва і архітектури. Працю цього відділу вони називають „келійно-бюрократичною" і злочинною, а працівників „безграмотними в питанні історії українського мистецтва".

Стаття в „Рад Культурі", — хоч і опублікована з інших міркувань та в інших цілях, — є все ж таки важливим документом нашого часу, який кидає яскраве світло на шовіністичне і варварське поступовання большевицько-російської окупаційної влади в Україні та її повне ненависти до української історії і наших культурних надбань відношення.

О. Зінкевич

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Совєтські кровожери в погоні за жертвами

Як не дивно, а факти вже на сьогодні мають досить противне людству місце. Совєтська кривава рука, через далекі води Океану, простягається до Америки в погоні за жертвами — втікачами з совєтського пекла. Совєтські аґенти працюють скрізь і всюди досить активно. Надсилають до совєтської душогубки різного роду інформації та адреси про тих, яким пощастило вихопитись із совєтської тюрми народів.

На моє ім'я за точною адресою, я отримав від зловісного берлінського совєтського Комітету „За возвращеніе на родіну" провокативну і брехливу до ганебности літературу. Безперечно, все це робиться з метою паралізувати всіх тих, які ведуть відверту боротьбу проти всіх мастей комунізму, викриваючи його злочини, брехні і провокації.

В даному разі, я, як політичний втікач з совєтського пекла, рішуче протестую і засуджую підступно - провокативну роботу аґентури кривавої Москви.

На вільній землі Вашингтона усі ми живемо, як у Бога за дверима, користуємось повною свободою слова, користуємось рівними правами, маємо високі заробітки, спимо спокійно і не боїмося, що о 12 годині ночі прийдуть душогуби по душу, як це діється в совєтському „раю". За короткий час нашого перебування в Америці, ми встигли, дякуючи добрим заробіткам, організовано ще більше розбудувати свої власні церкви, в яких молимось Господу Милосердному, що допоміг нам визволитись з совєтської неволі. Ми придбали на власність прекрасні доми, маємо модерні автомашини і не без ощадностей на всякий випадок.

Отже, ви, нехристи-аґенти всіх мастей з кровожадної Москви, знайте і то твердо знайте, що ніяким вашим забріханим Комітетам, ніхто не вірив і не повірить, і не страшні нам тут провокації ваші.

Я. Задерей.

Форт Вейн, Інд.

І. ЯНЧИШИН ЗАКІНЧИВ СТУДІЇ В УНІВЕРСИТЕТІ СТЕЙТУ МИШИҐЕН

І. Янчишин почав студії з ветеринарної медицини в Віденській Ветеринарній Академії після складення іспиту зрілости в Філії державної гімназії у Львові. Під час війни він студіював на університетах у Львові, Мюнхені і Гіссені в Німеччині і одержав диплом ветеринарного лікаря на Вет. Факультеті Українського Технічно - Господарського Інституту. На еміґрації був активний серед студентської молоді, беручи участь в організації Університетських Курсів в таборі „Сомме-Касерне" в Авґсбурзі в Баварії і будучи там організатором і головою Студентської Громади. Переїхавши на студії до Гіссену, він знову очолив Студентську Громаду на цьому університеті і за його старанням був влаштований концерт Капелі Бандуристів для студентів і професорів німецького університету.

Іміґрувавши в 1949 р. до ЗДА, він працював як асистент два роки в шпиталі малих тварин в Ардморе біля Филаделфії, а після цього в Овк Парк біля Шикаґо. Не маючи можливости одержати дозвіл на власну практику, він виїхав у 1954 р. з ріднею до Іст Ленсінґ, Миш., де на Університеті Стейту Мишиґен після додаткових дворічних студій одержав 10-го червня ступінь доктора ветеринарної медицини і склав відповідні стейтові іспити потрібні для одержання дозволу практики. Перебуваючи в Іст Ленсінґ, він дав ініціятиву для створення Українського Студентського Клюбу, який об'єднав українських студентів тутешнього університету, тут народжених і новоприбулих, і був два роки головою цього Клюбу.

Маючи під час студій на утриманні дружину і двоє дітей, він працював у Стейтовій Патологічній Лябораторії і був стипендистом Фундації Форда і Українського Студентського Фонду. Після одержання докторату він працює тимчасово у Департаменті Патології при університеті, а потім на постійне переїжджає до Дітройту, де буде зайнятий в шпиталі для малих тварин.

ОПОВІСТКА КОДУС-У

Президія Комісії Допомоги Українському Студентству (КоДУС) оголошує конкурс на дві стипендії в розмірі по 50 ам. дол. щомісячно на 1956-1957 акад. рік.

1. Одна Стипендія для студентів українознавчих дисциплін або славістики — з фонду ім. З. Кузелі.

2. Одна Стипендія для студентів економічних наук — з фонду ім. Є. Храпливого і Р. Димінського.

Стипендіянтами можуть бути українські студенти (початківці або дальших семестрів) названих дисциплін на одному із західньо - европейських університетів. Прохання надсилати до 31 серпня 1956 р. Додаткові інформації дає Президія КоДУС-у, куди зацікавлені повинні звертатися якнайскорше.

КоДУС, продовжуючи свою допомогову діяльність, цим нагадує перед новим 1956-1957 учбовим роком студентам високих і вищих кляс середніх шкіл, що оформлені прохання про допомогу слід надсилати не пізніше 1. 11. 1956 р. через Представництво КоДУС-у, або в країнах, де Представництва немає, безпосередньо до централі КоДУС-у в Сарселі.

Сарсель, липень 1956 р.

Комісія Допомоги Українському Студентству (КоДУС)

27 rue des Banves, Sarcelles (S. et O.) France.

ВСЯЧИНА

МЕРИЛИН МОНРО НЕ ХОЧЕ СКАЗАТИ, ЩО ПЕРЕЙДЕ НА ЖИДІВСЬКУ ВІРУ

З Лондону повідомляють, що славна американська кінозірка Мерилин Монро, яка недавно одружилася з американським письменником - драматургом Артуром Міллером, має перейти на жидівську віру, бо її чоловік є такої віри. Журналісти запитували її, чи правдиві ці „поголоски, але вона відмовилася дати вияснення в цій справі, бо „ніколи не дає коментарів в справах релігії і політики". Один рабін мав сказати, що Мерилин приготовляється до переходу на жидівську віру, бо рабін Роберт Голдбурґ, який давав жидівський шлюб Міллерові і Монро, мав їй передати потрібні книжки для підготови до прийняття Мойсеєвої віри.

КАРТИНА ВАН АЙКА ЗА СОТКИ ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ

Дітройтський Мистецький Інститут 31 рік тому купив картину фляманського маляра з XV. в. за 18,000 долярів. Після відчищення цієї картини виявилося, що це образ славного маляра Ван Айка і називається „Св. Єронім". В дійсності, ніхто не знає, яка його теперішня вартість, бо два роки тому картину того ж маляра продано в Ню Йорку за 750,000 долярів.

ЛИСТ РАСПУТІНА В ЗДА

В Лондоні на ліцитації купили лист Грішки Распутіна є він тепер знаходиться в ЗДА. В цьому листу, висланому до якоїсь особи з царського двора в Петербурзі, Распутін писав про те, що надходять жахливі часи, в яких брат буде вбивати брата, буде голод між людьми і недуги. Але вкінці Распутін потішав адресата, що все буде добре. Очевидно, що Распутін вивищував свою особу і закінчив цього листа так: „Я буду молитись за цілий світ, і внаслідок цього прийде спасіння і радість на світ з ласки нашого Спасителя і Ґріґорія".

ЛІКУВАННЯ АЛЬКОГОЛІКІВ У КАНАДІ

(Написав Роберт Р. Робінсон, освітній керівник Онтерійської Фундації для Дослідів Алькоголізму).

В Канаді присвячується тепер більше уваги проблемі алькоголізму і четири провінції — Онтеріо, Алберта, Брит. Колюмбія і Манітоба — створили спеціяльні урядом фінансовані організації для поборювання тієї недуги. Першою з них була Онтерійська Фундація для Дослідів Алькоголізму, заснована 1949 р.; вона має тепер свої клініки в Торонті, Лондоні, Оттаві, Кінгстоні, Онт.

Алькоголізм це стан, коли внаслідок постійного надмірного пиття алькоголевих напитків продовж довшого часу людина втрачає працю, родину і приязнь, попадає в важкі довги та занепадає фізично. Називають це „тотальною недугою", що атакує тіло, думку і духа людини — чоловіка чи жінки. Виявляється, що в Канаді треба 12—15 років все наполегливішого пиянства, щоб розвинути в собі вповні таку недугу; однак пиття зі схильністю до алькоголізму могло вже існувати й передтим.

Впитися при якійсь нагоді це не те саме, що бути алькоголіком. 72% дорослих канадійців п'є алькогольні напитки до деякої міри і треба прийняти, що багато з них були п'яні не раз і не два. Але тільки менше як 3% з них можна окреслити як алькоголіків.

Алькоголіком стає людина тоді, коли вона втрачає контролю над уживанням алькогольних напитків; коли після одного чи двох чарок чується змушена пити так довго, доки не вп'ється; коли вже не має контролі над собою — ані що робить, ані куди піде впившися. До речі, така людина може навіть не пам'ятати, куди ходила й що робила в п'яному стані.

В останніх роках у Канаді, ЗДА і різних европейських країнах проведено багато дослідів щодо причини алькоголізму і в напрямі винайдення кращих методів лікування алькоголіків. Переважаючу більшість таких же дослідів у Канаді проведено в рямцях акції Онтерійської Фундації для Дослідів Алькоголізму. Минулого року ця Фундація видала 54,000 дол. на ті досліди. Тепер виявляється, що ця недуга є така скомплікована, що не можна шукати тільки одної й простої її причини. Виглядає, що є три важливіші чинники, спричинюючі алькоголізм в даній одиниці: сам алькоголь, соціяльне або культурне середовище, в якому його вживається, і людина, яка п'є алькоголь, у відношенні до свого культурного і соціяльного оточення.

Діяння алькоголю в організмі людини є знане в загально-фізичному змислі: це анестетичне діяння, що сповільнює думання і остаточно присипляє людину; зате під психологічним оглядом реакцію поодиноких людей на різні кількості алькоголю важче з'ясувати. Такі індивідуальні відміни в реаґуванні можуть частинно залежати від делікатних фізичних різниць у побудові поодиноких людей (хоча цього ще не доказано), а можуть вони бути теж наслідком чуттєвих труднощів і непостійности даних людей. Для деяких людей пиття алькогольних напитків будьякого роду — горілки, вина чи пива — може бути чимсь більше як приємним і вдоволяючим; вони можуть відчувати небезпечне вдоволення і тоді така людина продовжує пошукувати за тим вдоволенням у щораз більшій кількості алькоголю так довго, аж звикне до налогового пиття і почне вірити, що без алькоголю не може жити.

Алькоголізм у Канаді зростає. З кінцем 1956 р. буде в цій країні приблизно 180,000 алькоголіків. Серед країн, щодо яких посідаємо статистичні дані з тієї ділянки, Канада займає шосте місце — далеко за Францією і З'єдиненими Державами Америки, і має меншу кількість алькоголіків ніж такі країни як Швеція, Швайцарія і Данія.

(„Канадійська Сцена")

ВІДБУВСЯ УСПІШНИЙ „БРУКЛИНСЬКИЙ ДЕНЬ" НА СОЮЗІВЦІ, ПРИСВЯЧЕНИЙ СВ. ВОЛОДИМИРОВІ

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — Минулої неділі, 29-го липня, саме в день св. Володимира, Хрестителя України, відбувся тут з великим успіхом „Бруклинський День" з приводу спеціяльної прогулянки Бруклинської громади на цю оселю. Прогулянку зорганізували 158 і 325-ий місцеві Відділи Українського Народного Союзу та Український Народний Дім під проводом п. Юліяна Павчака, а разом із своїми парафіянами приїхав теж і їх парох місцевої церкви св. Духа, Вєч. о. Володимир Андрушків. Прогулянківці приїхали 3-ма винайменими автобусами та численними приватними автомобілями. Після обіду відбувся в рямках цього дня та влаштований бруклинцями концерт, з короткою промовою о. Андрушкова та виступом відомого нашого оперового співака-баритона п. Лева Рейнаровича, Програмою, в якій виступали теж бруклинський співак п. А. Ціопа і перебуваючі на вакаціях на Союзівці діти-танцюристи брати Ярослав і Данило Бобечки з Клівленду, керував п. Юліян Павчак. Вєч. о. Андрушків, вітаючи своїх парафіян та зібраних, понад дві сотні гостей, згадав, що саме в цьому дні Церква згадує св. Володимира, Хрестителя України, який назавжди включив Україну в християнсько-цивілізований світ та перетворив її в найбільшого борця того світу перед нападами диких орд. Цю свою ролю, яку Україна перебрала за часів св. Володимира майже тисячу років тому, вона з великим героїзмом та гекатомбами жертв продовжує і сьогодні — говорив о. Андрушків, рекомендуючи присвятити цей день саме св. Володимирові та вшанувати його вставанням з місць і мовчанкою, що приявні і зробили. Мистецьку частину програми, зокрема виступ п. Лева Рейнаровича, якому акомпаніював на фортепіяні п. Роман Стецура, публіка приймала з великим ентузіязмом. На пропозицію п. Ю. Павчака імпрезу закінчено відспіванням многоліттєвія для Вєч. о. Володимира Андрушкова та всіх Володимирів. У перерві мистецької програми представлено приявним перебуваючого на відпочинку на Союзівці п. Семкова, секретаря 379-го Відділу з Шикаґо, який здобув перше місце в минулій однорічній організаційній кампанії УНСоюзу, зорганізувавши 112 нових членів. Згадано теж, що малі танцюристи брати Бобечки — вже третє союзове покоління, яке плекає свої українські традиції. Їхні батьки, народжені в Америці, є відомими в Клівленді союзовими діячами, батько є секретарем одного з місцевих Відділів УНС, а мати є дочкою відомого союзового діяча, головного радного Дмитра Шмаґали. Імпреза відбулася під вільним небом на площі біля клюбу Веселки.

Відгук виступів Нассера у світі

Мадрид. — Із західніх столиць мабуть єдиний тільки Мадрид поставився прихильно до націоналізації Єгиптом Компанії Суезького Каналу. Головний пресовий орган офіційної еспанської організації фаланґи „Арріба" з захопленням повідомив про те, що „Нассер зачиняє двері Суезу", радіючи труднощами Англії. Так само еспанський католицький щоденник „Я" підкреслив еспансько-арабську приязнь та висловив переконання, що коли б англо-єгипетський спір опинився на форумі Об'єднаних Націй, то „еспансько - американський бльок" заявився б по стороні Єгипту. Зате, напр., югославська „Борба" дуже обережно поставилась до цього конфлікту, закликаючи до „полагодження шляхом мирних переговорів конфлікту за Суез". Гостро неґативне становище до політики Нассера зайняла Туреччина, обвинувачуючи Нассера в протизаконній поведінці, яка вносить хаос в міжнародні відносини. Хоча в арабських країнах назагал привітали націоналізацію Компанії Суезького Каналу, як відважний виступ проти „колоніялізму", проте чути там теж голоси, що така поведінка може відстрашити чужинецький капітал від анґажування себе в господарство арабських країн.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. Й.—Т-во Укр. Січ, Відд. 39, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 5-го серпня, о год. 3-ій по пол., в У. Н. Домі. Проситься всіх членів прийти на збори. В суботу, 4-го серпня, від год. 8—10 веч. і в неділю, 5-го серпня від год. 12—3-ої по пол. можна вплачувати вкладки. Управа просить всіх довгуючих членів вирівняти свої залеглості, а також складати свій Нац. Даток на УКК. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Т-во „Свобода", 194 Відд., повідомляє членів, що збори відбудуться в суботу, 4 серпня в приміщенні УНДому при 142 Друга аве. 2 пов. з 6 год. вечора починаючи. Прохаємо членів узяти участь у цих зборах. — Управа.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Повідомляється членів Відд. 47 ім. О. Басараб, що збори відбудуться в неділю, 5-го серпня, зараз по Сл. Божій, в церковній залі. Проситься всіх членів прибути. — А. Малицька, А. Гарас, М. Заблоцька.

Посмертна Згадка

ВАСИЛЬ ДИЧКО, засновник і предсідник Б-ва св. Андрія Перв., Відд. 66 УНСоюзу в Ню Йорку, помер 24-го липня 1956 р., проживши 73 р. і був активним членом 50 років. Покійний походив з села Костарівці, Сяніцького повіту, Галичина. Полишив в смутку дружину Пелагію, 3 дочки, 3 внуків, які є членами У. Н. Союзу. Похорон відбувся 27. липня з погр. заведення П. Яреми при участи Родини, Членів Б-ва св. Андрія і Членів церкви св. Володимира на цвинтар св. Михаїла в Асторія, Л. Ай. — В. Й. П.!

Л. Фединяк, секр.

ТАРЗАН, ч. 3710. Від'їжджає геть.

THE APE-MAN VAULTED NIMBLY INTO THE CAR AS IT STARTED TO ROLL BACK DOWN THE TRACK!

ITS MOMENTUM RAPIDLY INCREASED. DESPERATE GUARDS FIRED RECKLESSLY, BUT THEIR BULLETS ONLY RICOCHETED OFF THE CAR'S IRON SIDES!

Мавполюдина спритно вискочила на воза, як він почав котитися взад по рейках.

Його швидкість нагло збільшилася. Вартові в розпачі безцільно стріляли, але їхні кулі відбивалися рикошетом від залізних стін воза.